

I. STIRI PE SCURT

Integrare Europeană

- Președintele Voronin a Prezidat Ședința Comisiei Naționale pentru Integrare Europeană. Moldpres. 25.06.2008.
- Șeful Statului consideră că Republica Moldova Nu Trebuie să fie mai Modestă decât Ucraina în Negocierea unui nou Acord cu UE. Infotag. 25.06.2008.
- Bundestagul german se pronunță în sprijinul integrării europene a Republicii Moldova. Info-Prim. 27.06.2008.
- Președintele Parlamentului Marian Lupu a Salutat Inițiativa Parteneriatului Estic. Infotag. 26.06.2008.
- Comisia Europeană Va Premia Republica Moldova cu 17,3 Milioane Euro. Infotag. 02.07.2008.
- Consultări interministeriale moldo-ucrainene. MAEIE. 04.07.2008.
- Au Inceput Consultările Privind Noul Cadru Juridic RM-UE. Europa MD. 08.07.2008.
- Tarile UE Sunt Principalii Parteneri Comerciali ai Moldovei. Europa MD. 08.07.2008.

Romania – Republica Moldova

- România va susține Republica Moldova în drumul spre Europa. Infotag. 08.07.2008.
- Lazăr Comanescu Consideră că Republica Moldova și România Nu Trebuie Să Devină Ostacile Negocierii Tratatelor. NewsIn. 07.07.2008.
- Chișinăul a Acceptat Deschiderea Consulatului României la Cahul în Schimbul unui Consulat al Republicii Moldova la Iași. Info-Prim Neo. 09.07.2008.

Rusia – Republica Moldova

- Dialog parlamentar între Republica Moldova și Rusia. BBC. 30.06.2008.

Consiliul Europei – Republica Moldova

- Alegerile parlamentare din 2009 vor constitui un test pentru R. Moldova declară președintele APCE. Info-Prim Neo. 09.07.2008.

OSCE – Republica Moldova

- Vizita de lucru la Chișinău a dlui Knut Vollebaek, Înalt Comisar al OSCE pentru minorități Naționale. Parlamentul RM. 09.07.2008.

Cooperarea regională

- Vladimir Voronin: Noi Privim cu Optimism Spre Viitorul CSI. Basa-press. 01.07.2008.
- Președintele Voronin a Lipsit de la Summitul GUAM. NewsIn. 02.07.2008.
- Parlamentul a Decis Trimiterea în Irak a unui nou Contingent de 20 Militari Moldoveni. Infotag. 10.07.2008.

Conflictul Transnistrean

- Președintele Voronin Consideră că Problema Transnistreană Ar Putea Fi Rezolvată în Curînd. Infotag. 30.06.2008.
- Negociatorul-sef al Tiraspolului, Valeriu Litkai, a fost emis după 17 în funcție. NewsIn. 02.07.2008.

II. OPINII, COMENTARIIL, INTERVIURI

1. Republica Moldova trebuie să adere la UE, cîndva, cumva... Comentariu de Igor Boțan. E-Journal.md. 30.06.2008.
2. Integrarea Europeană a Republicii Moldova: obiective ambițioase și realități. Victor Chirilă. Panorama APE.
3. Spre UE, prin București! Iulian Frunțasu. Ziarul de Garda. 10.07.2008.
4. Dialogul Diplomatic Moldo-Român Este Readus în Albia Normalității. Opinii despre vizita Ministrului roman de Externa la Chisinau. NewsIn. 07.07.2008.
5. Vladimir Socor: "România Poate Juca un Rol Mai Important în Aproximarea Republicii Moldova de Uniunea Europeană". EuTV. Transcriere APE. 07.07.2008.
6. Anneli Ute Gabany: "Interesul Național al României Consta în Stabilizarea Republicii Moldova în Actualele ei Frontiere". Europa Liberă. Transcriere APE. 08.07.2008.
7. James Sherr: "Moscova și Tiraspolul vad Procesul de Integrare Europeană a Republicii Moldova ca o Contradicție cu Statul de Neutralitate". Panorama APE.
8. Dmitrii Danilov: „Moscova se simte suficient de confortabil în situația menținerii actualului status quo în Transnistria”. Panorama APE.
9. Argumente Pro și Anti-NATO în Moldova. Radu Gorincioi. Unimedia. 27.06.2008.
10. Absența Moldovei din GUAM Desăvârșește Izolarea Diplomatică a Țării. Radu Gorincioi. Info-Prim Neo. 03.07.2008.

I. ȘTIRI PE SCURT

25 iunie	Are loc Sedința Comisiei Naționale pentru Integrare Europeană
25 iunie	Vizita oficială în R.Moldova a Ministrului Afacerilor Externe al Muntenegrului, dl Milan Rocen
26 iunie	Bundestagul Germaniei aprobă Moțiunea „În sprijinul integrării europene a Republicii Moldova”
30 iunie	Ședința comisiei interparlamentare de colaborare moldo-rusă
30 iunie	Ministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene Andrei Stratan participă la New York la sesiunea ministerială a ECOSOC
4 iulie	Vizita la Chișinău a dlui Margus Cornaro, Director al Directoratului General pentru Asistență în Europa al Comisiei Europene (DG EuropeAid)
4 iulie	La Kiev, au avut loc consultări bilaterale pe problematica integrării europene între MAEIE al Republicii Moldova și MAE al Ucrainei
7 iulie	Vizita de lucru la Chișinău a dlui Lazăr Comănescu, Ministrul Afacerilor Externe al României
7 iulie	Vizita la Chișinău a dlui Lluís Maria de Puig, Președintele Adunării Parlamentare a Consiliului Europei
8 iulie	Consultări informale la Chișinău cu experții Comisiei Europene referitor la noul cadru juridic RM - UE
9 iulie	Chișinăul a acceptat deschiderea consulatului României la Cahul în schimbul unui consulat al Republicii Moldova la Iași
9 iulie	Vizita de lucru la Chișinău a dlui Knut Vollebaek, Înalt Comisar al OSCE pentru Minorități Naționale
10 iulie	Parlamentul aprobă trimiterea în Irak a unui nou contingent de 20 militari
10-11 iulie	Vizita oficială în R.Moldova a dlui Radoslaw Sikorski, Ministrul Afacerilor Externe al R. Polonia

Integrarea Europeană

- **Președintele Voronin a Prezidat Ședința Comisiei Naționale pentru Integrare Europeană. Moldpres. 25.06.2008.**

Președintele Republicii Moldova, dl Vladimir Voronin, a prezidat, la 25 iunie, ședința Comisiei Naționale pentru Integrare Europeană, care s-a desfășurat în premieră în prezența ambasadorilor statelor membre ale UE, instituțiilor europene și internaționale acreditate în Republica Moldova, a reprezentanților mass-media din țară. În cursul ședinței, Președintele Republicii Moldova, Vladimir Voronin, a făcut public Proiectul privind poziția Republicii Moldova vizavi de conținutul noului acord cu Uniunea Europeană. Șeful statului a evidențiat 5 momente esențiale, care, în opinia părții moldovenești, urmează să fie oglindite în acest acord - obținerea de către Moldova a regimului de comerț liber profund cu Uniunea Europeană; a regimului de vize liber cu Uniunea Europeană; perspectiva obținerii de către Republica Moldova a calității de membru al UE; denumirea noului acord și termenul începerii negocierilor cu UE asupra conținutului acestuia. De asemenea, în cursul ședinței au fost adoptate decizii operative privind perfecționarea mecanismului de coordonare interdepartamentală a acțiunilor legate de procesul de integrare europeană. Astfel, a fost decisă instituirea postului de secretar al Comisiei Naționale pentru Integrare Europeană, în această funcție fiind numită Natalia Catrinescu. Secretarul Comisiei Naționale va activa în componența Aparatului Guvernului, în Departamentul de coordonare a politicilor și ajutoare externe. Secretarul va organiza, cu ajutorul Secretariatului, perfectarea proceselor-verbale ale Comisiei, va fi responsabil de actualizarea WEB-site-ului comisiei. Astfel, Aparatul Guvernului va fi responsabil de implementarea reformelor europene - partea privind integrarea europeană, iar Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene - de coordonarea politicii externe a Moldovei cu Uniunea Europeană, desfășurarea negocierilor cu UE asupra noului acord.

Detalii la www.president.md/press.php?p=1&s=6237&lang=rom

- **Şeful Statului consideră că Republica Moldova Nu Trebuie să fie mai Modestă decât Ucraina în Negocierea unui nou Acord cu UE. Infotag. 25.06.2008.**

"R.Moldova nu trebuie să fie mai modestă ca Ucraina în ceea ce priveşte denumirea şi conţinutul noului Acord cu Uniunea Europeană, negocierile cărui urmează să înceapă în lunile următoare", a declarat Preşedintele Vladimir Voronin, în şedinţa din 25 iunie a Comisiei Naţionale pentru Integrare Europeană. "Noul acord dintre R.Moldova şi UE trebuie să conţină clar perspectiva obţinerii de către Moldova a calităţii de membru. Cred că a venit timpul să discutăm şi despre acest aspect. Desigur, în noul acord nu trebuie să fie stabilite termenele de aderare la UE, dar perspectiva trebuie să fie clară. Anume acest fapt va constitui un stimulent pentru noi în ceea ce priveşte implementarea reformelor. Odată ce noi vom implementa cu succes reformele partenerii europeni singuri ne vor propune să depunem cerere de aderare. El a amintit că UE insistă ca negocierile privind viitorul acord să înceapă după alegerile parlamentare din 2009. "Îndemn funcţionarii publici să nu fie ostatici ai acestui termen şi să lucreze intens în ceea ce priveşte integrarea europeană. Noi ne vom strădui să dovedim Europei că alegerile din Moldova vor fi libere, corecte şi cu adevărat democratice", a declarat Vladimir Voronin. De asemenea, el a mai declarat că Republica Moldova va opta pentru un model de aderare la Uniunea Europeană, care nu presupune aderarea la Alianţa Nord-Atlantică (NATO).

- **Bundestagul german se pronunţa în sprijinul integrării europene a Republicii Moldova. Info-Prim. 27.06.2008.**

Bundestagul german a adoptat joi, 26 iunie Motiunea „In sprijinul integrării europene a Republicii Moldova” prin care cheama Guvernul Federal să intensifice dialogul politic cu R. Moldova şi să se angajeze pentru semnarea unui nou acord care va succeda Acordul de Parteneriat şi Cooperare RM-UE, corespunzător progreselor atinse deja, precum şi necesităţilor, aspiraţiilor şi aşteptărilor Republicii Moldova, şi să se angajeze pentru acordarea cât mai curând a mandatului pentru iniţierea negocierilor de semnare a noului acord, transmite Info-Prim Neo. Prin intermediul motiunii, legislativul german recunoaşte aspiraţiile şi aşteptările R. Moldova legate de integrarea europeană şi constată ca R. Moldova a realizat deja paşi importanţi în calea spre apropierea de UE. „R. Moldova îşi leagă mari speranţe de încheierea unui nou acord care va succeda Acordul de Parteneriat şi Cooperare semnat în 1998 şi care ar trebui să-l depăşească substanţial cât priveşte perspectivele şi ofertele de integrare”, se arată în textul motiunii. Pe lângă realizările obţinute, Bundestagul constată şi restante în domeniul asigurării libertăţii de exprimare şi a presei, independenţei justiţiei şi combaterii corupţiei, în special în ceea ce ţine de aplicarea reală a legilor adoptate deja. Motiunea parlamentară „In sprijinul integrării europene a R. Moldova” este cel de-al doilea document dedicat R. Moldova în istoria legislativului german. La 6 mai 2004 a fost adoptată motiunea „A sprijini calea spre unificare şi democratizare în Republica Moldova”.

Integral textul motiunii poate fi citit pe adresa

www.chisinau.diplo.de/Vertretung/chisinau/ro/BT_20Resolution_rum.property=Daten.pdf

- **Preşedintele Parlamentului Marian Lupu a Salutată Iniţiativa Parteneriatului Estic. Infotag. 26.06.2008.**

Iniţiativa „Parteneriatului Estic” reprezintă un instrument complementar Politicii Europene de Vecinătate de o importanţă strategică în susţinerea aspiraţiilor europene ale ţărilor din regiunea sud-est europeană, a apreciat Marian Lupu, Preşedintele Parlamentului, la întrevvedere avută, la 25 iunie, cu Krzysztof Suprowicz, Ambasadorul Poloniei în Moldova. „Europa estică este parte integrală a Europei şi trebuie să beneficieze de un tratament egal”, a afirmat diplomatul polonez referindu-se la importanţa apariţiei acestei noi iniţiative europene. El a anunţat că, pe 10 iulie, ministrul polonez de Externe, Radoslaw Sikorsky, va efectua o primă vizită oficială la Chişinău, care „va oferi un bun prilej pentru consolidarea dialogului bilateral dintre R.Moldova şi R.Polonia, precum şi discutarea mecanismelor de impulsie a parcursului european al Moldovei”.

- **Comisia Europeană Va Premia Republica Moldova cu 17,3 Milioane Euro. Infotag. 02.07.2008.**

Republica Moldova și Comisia Europeană au semnat, la 2 iulie curent, la Chișinău patru acorduri prin care republica urmează să primească 40 mln. euro. 21 mln. euro au destinație specială - suport direct pentru bugetul Moldovei. Conform acordului respectiv, 5 mln. euro vor fi acordați în timpul cel mai apropiat, iar alți 7,5 mln. euro - la sfârșitul anului 2008. Tranșa a treia, de 7,5 mln. euro, va fi debursată în anul 2009. De asemenea, la acțiunea de semnare a acordurilor s-a menționat că Guvernul Republicii Moldova va primi de la Comisia Europeană un premiu pentru succesele înregistrate în cadrul Programului de Vecinătate al Uniunii Europene. Pentru trei țări, Ucraina, Maroc și Moldova, se oferă 50 mln. euro, dintre care Moldova va obține 17,3 mln. euro.

- **Consultări interministeriale moldo-ucrainene. MAEIE. 04.07.2008.**

La 4 iulie curent, la Kiev, au avut loc consultări bilaterale pe problematica integrării europene între Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova și Ministerul Afacerilor Externe al Ucrainei. În cadrul consultărilor, delegațiile au abordat subiecte ce țin de stadiul actual al relațiilor de cooperare cu Uniunea Europeană, precum și de perspectivele de aprofundare și diversificare a acestora. De asemenea, au fost discutate subiecte conexe cu Politica Europeană de Vecinătate, Sinergia la Marea Neagră și Parteneriatul Estic, precum și alte aranjamente de cooperare regională. Părțile au convenit asupra continuării acestui cadru de consultări pe principiu de alternanță.

www.mfa.md/noutati/2938/

- **Au Inceput Consultarile Privind Noul Cadru Juridic RM-UE. Europa MD. 08.07.2008.**

La 8 iulie 2008, la Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene a avut loc prima runda de consultări informale la nivel de experți cu reprezentanții Comisiei Europene. Scopul principal al acestei reuniuni a fost de a efectua un schimb de viziuni privind principiile generale și obiectivele noului cadru juridic moldo-comunitar, care ar depăși prevederile actualului Acord de Parteneriat și Cooperare.

<http://www.europa.md/rom/infto/3836>.

- **Tarile UE Sunt Principalii Parteneri Comerciali ai Moldovei. Europa MD. 08.07.2008.**

În ianuarie-mai anul curent principalii parteneri comerciali ai Moldovei au fost statele UE, pe seama cărora au revenit 51,3% din exporturile de marfuri moldovenesti și 44,6% din importurile de marfuri. Cota statelor CSI în importurile de marfuri în Republica Moldova, a constituit în această perioadă – 35,4%, iar în exporturi – 40,3%. <http://www.europa.md/rom/infto/3845>.

Romania – Republica Moldova

- **România va susține Republica Moldova în drumul spre Europa. Infotag. 08.07.2008.**

Lazăr Comanescu, Ministrul român al Afacerilor Externe, aflat, la 7 iulie a.c., în vizită oficială în R. Moldova, a promis că România va fi susținătorul cel mai puternic al demersului european al Republicii Moldova, care trebuie să fie un demers al tuturor cetățenilor și mai mult decât cel declarat oficial. El a mai subliniat că este nevoie ca acest obiectiv declarativ să fie însoțit de fapte și, în primul rând, de consolidarea instituțiilor democratice.

- **Lazăr Comanescu Consideră că Republica Moldova și România Nu Trebuie Să Devină Ostaticile Negocierii Tratatelor. NewsIn. 07.07.2008.**

Lazăr Comănescu consideră, după vizita de luni la Chișinău, că R. Moldova și România nu trebuie să devină "ostaticile" progresului în negocierile Tratatului de bază și Tratatului de frontieră dintre cele două țări și a invocat cadrul european, care poate oferi soluții la această problematică. Lazăr Comănescu consideră că evoluția negocierilor privind cele două documente este pozitivă, dar a insistat asupra cadrului legal al UE deja existent care poate oferi o oportunitate în ceea ce privește dezvoltarea relațiilor bilateral. România și Bulgaria, în virtutea faptului că au devenit membre ale UE, participă la aceste acorduri. Având în vedere acest cadru legal existent, el poate contribui la progrese în privința negocierilor asupra acelor două tratate", a explicat ministrul. În ceea ce privește Tratatul privind regimul de frontieră, Lazăr Comănescu a spus că "au existat mai multe discuții la nivel de experți, care se desfășoară într-o atmosferă de dialog constructiv". La sfârșitul vizitei sale la Chișinău, Ministrul de Externe român a

anunțat că, la 11 iulie curent, România va trece la aplicarea deciziei la nivelul Uniunii Europene de a asigura libertatea tranzitului pe teritoriul României al cetățenilor Republicii Moldova care dispun de viză Schengen și care au drept de liberă ședere pe lungă durată în spațiul Schengen.

Pentru informații suplimentare recomandăm să accesați comunicatele Președinției RM și MAEIE la adresele <http://www.prm.md/press.php?p=1&s=6274&lang=rom> și <http://www.mfa.md/noutati/2946/>.

- **Chișinăul a Acceptat Deschiderea Consulatului României la Cahul în Schimbul unui Consulat al Republicii Moldova la Iași. Info-Prim Neo. 09.07.2008.**

La Iași și la Cahul vor fi deschise consulate ale R. Moldova și României. O decizie în acest sens a fost luată în cadrul întrevederii ministrului român de externe, Lazăr Comănescu cu președintele moldovean Vladimir Voronin. Totodată, Ministerul Afacerilor Externe (MAE) din România anunță că, începând cu 11 iulie 2008, va intra în vigoare un regim simplificat de tranzit al teritoriului României. România va recunoaște unilateral anumite documente ca fiind echivalente cu vizele naționale în cazul tranzitului teritoriului național de către cetățenii statelor terțe supuși obligației de a deține viză. Astfel, aceștia pot tranzita România, într-o perioadă care nu depășește 5 zile, fără a obține în prealabil o viză română de tranzit, dacă sunt titulari ai unor vize și documente eliberate de statele membre ale Uniunii Europene care aplică integral acquis-ul Schengen (Austria, Belgia, Cehia, Estonia, Franța, Finlanda, Germania, Grecia, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Malta, Olanda, Polonia, Portugalia, Spania, Slovenia, Slovacia, Suedia, Ungaria) precum și de Danemarca, Islanda și Norvegia. <http://info-prim.md/?x=22&y=16077>.

Rusia – Republica Moldova

- **Dialog parlamentar între Republica Moldova și Rusia. BBC. 30.06.2008.**

Parlamentul Republicii Moldova a găzduit, la 30 iunie, o ședință comună a comisiei interparlamentare de colaborare între legislativele de la Chișinău și Moscova. Președintele Parlamentului, Marian Lupu, a vorbit despre importanța strategică a relației cu Rusia. Oficialii ruși au atins în special chestiuni economice însă au făcut puține referiri la probleme politice spinoase, cum ar fi chestiunea nistreană. Potrivit lui Marian Lupu, caracterul strategic al relațiilor cu Moscova se explică prin faptul că Rusia este principalul furnizor de resurse energetice în Republica Moldova. De asemenea, a spus domnul Lupu, Federația Rusă este principala piață de desfacere pentru produsele fabricate în Republica Moldova și cel mai important partener economic al Chișinăului. În context, președintele Parlamentului a menționat că autoritățile de la Chișinău mizează pe sprijinul Rusiei în rezolvarea conflictului transnistrean.

"Tratatul pe marginea crizei transnistrene nu vor avea rezultate pozitive fără o abordare echilibrată și constructivă. Tocmai de aceea, trebuie să stabilim împreună direcția viitoarei colaborări strategice în acest domeniu important. Mizăm foarte mult pe sprijinul legislatorilor ruși, al oficialităților ruse în general, în vederea asigurării integrității teritoriale a Republicii Moldova. Este foarte important să elaborăm un model viabil de depășire a crizei transnistrene și de consolidare a suveranității Republicii Moldova ca stat prieten al Federației Ruse". La rândul său, șeful delegației ruse în comisia interparlamentară, Aleksandr Moskalet, a evitat să vorbească tranșant despre problemele la care se referise Marian Lupu.

http://www.bbc.co.uk/romanian/news/story/2008/06/printable/080630_parlamente_rusia_moldova.shtml

Consiliul Europei – Republica Moldova

- **Alegerile parlamentare din 2009 vor constitui un test pentru R. Moldovadeclară președintele APCE. Info-Prim Neo. 09.07.2008.**

R. Moldova trebuie să continue reformele care sunt necesare pentru ca țara să devină în sfârșit o democrație europeană ca toate celelalte, a declarat președintele Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (APCE), Lluís Maria de Puig. Oficialul european a rostit miercuri, 9 iulie, un discurs în plenul Parlamentului de la Chișinău, în încheierea primei sale vizite oficiale în R. Moldova. „În cei 13 ani de monitorizare, de când Moldova este membră a CoE, APCE a fost foarte răbdătoare și credem că accelerarea reformelor este necesară, mai ales că poporul moldovean ar putea profita de acest lucru”, a spus oficialul. APCE consideră că este necesar de a schimba anumite atitudini, practici pentru a garanta buna funcționare a sistemului judiciar, a biroului Procuraturii Generale, independența mass-media, lupta eficientă contra corupției, condițiile care ar permite autonomiilor locale să-și exercite

funcțiile în deplină măsură. Președintele APCE a reiterat poziția CoE cu privire la reglementarea conflictului transnistrean. „Orice reglementare trebuie să se bazeze pe principiul intangibil al respectării integrității teritoriale și suveranității R. Moldova. Orice soluție propusă ar trebui să fie studiată cu grijă și discutată cu toate părțile implicate”. <http://info-prim.md/?a=10&nD=2008/07/09&ay=16076>.

OSCE – Republica Moldova

- **Vizita de lucru la Chișinău a dlui Knut Vollebaek, Înalt Comisar al OSCE pentru minorități Naționale. Parlamentul RM. 09.07.2008.**

Experți internaționali vor participa la procesul de evaluare a situației privind studierea limbii de stat de către alolingvi în Republica Moldova și la elaborarea unei Strategii pe termen mediu de predare a limbii de stat către minoritățile naționale. Acest lucru a fost convenit în cadrul întrevederii din 9 iulie curent dintre Marian LUPU, Președintele Parlamentului Republicii Moldova, și Knut VOLLEBAEK, Înalt Comisar al OSCE pentru Minorități Naționale. Președintele Parlamentului a informat oficialul OSCE că, urmare a unei solicitări a Adunării Populare a UTA Găgăuz-Yeri, Parlamentul de la Chișinău va crea în toamna curentă o comisie parlamentară specială care va monitoriza acțiunile Executivului privind analiza situației în domeniul studierii limbii de stat de către alolingvi și elaborarea Strategiei de predare a limbii de stat acestor grupuri sociale.

Cooperarea Regională

- **Vladimir Voronin: Noi Privim cu Optimism Spre Viitorul CSI. Basa-press. 01.07.2008.**

Noi privim cu optimism spre viitorul CSI, a declarat președintele Vladimir Voronin în cadrul Școlii de vară „Integrarea informațională împotriva xenofobiei informaționale”, care s-a desfășurat în perioada 29 iunie – 4 iulie, la Vadul lui Vodă. Președintele a răspuns la întrebări adresate de jurnaliștii și experții participanți la Școala de vară, fiind abordate temele vizând relațiile Republicii Moldova cu Rusia și Ucraina, colaborarea în cadrul CSI și a altor organizații regionale, soluționarea conflictului transnistrean și relațiile Republica Moldova – NATO. Șeful statului a precizat, răspunzând la întrebarea unui jurnalist al postului rus de radio "Ăho Mascvî", că perspectiva acestei organizații internaționale depinde de conținutul activității ei. Voronin a adăugat că dezvoltarea relațiilor comercial-economice între statele CSI este extrem de importantă, mai ales, în contextul consolidării unor astfel de relații cu Uniunea Europeană. Potrivit lui Voronin, Moldova trebuie să fie interesată de ambele părți, întrucât beneficiază de un regim comercial preferențial cu statele UE și regimul de comerț liber cu statele membre ale CSI.

<http://www.basa.md/index.php?c=news&id=344470>.

- **Președintele Voronin a Lipsit de la Summitul GUAM. NewsIn. 02.07.2008.**

Absența președintelui moldovean Vladimir Voronin de la summitul GUAM care s-a desfășurat, la 1 iulie, la Batumi, în Georgia, este văzută ca o "surpriză neplăcută" și este pusă pe seama încercării liderului de la Chișinău de a se înțelege cu Moscova pentru reglementarea problemei transnistrene. În cadrul summitului GUAM de la Batumi a avut loc reuniunea șefilor de stat din organizație, la care a lipsit președintele Voronin, dar la care au participat, pe lângă șefii de stat din Georgia, Ucraina și Azerbaidjan, și oaspeții summitului – președinții Poloniei și Lituaniei. Au avut loc și întâlniri bilaterale între cei trei șefi de stat și o întâlnire a miniștrilor de externe din GUAM. La această întâlnire Chișinăul a fost reprezentat de ministrul adjunct de externe, Valeriu Ostalep. Șeful delegației moldovene a fost însă ministrul de interne, Valentin Mijinschi. La Tbilisi se crede că atitudinea rece a Chișinăului față de GUAM se explică prin încercarea lui Voronin de a se înțelege cu Moscova în privința reglementării problemei transnistrene. Tocmai din această cauză liderul moldovean nu vrea să enerveze Moscova o dată în plus prin participarea sa la un summit cu politicieni considerați "problematici" de liderii de la Kremlin. În același timp însă, Moldova, spre deosebire de Uzbekistan, care a ieșit din GUAM în urmă cu doi ani, nu părăsește organizația, pentru că nu își dorește să ardă toate punțile pentru participarea la proiectul geopolitic ai cărui principali finanțatori sunt considerate a fi SUA și UE. La rândul său, postul de televiziune MIR spune că președintele Voronin ignoră pentru a treia oară reuniunile la nivel înalt ale GUAM și semnalează că de fiecare dată nivelul de reprezentare al delegației moldovene scade. Dacă la

reuniunea de anul trecut Chișinăul a fost reprezentat de premierul Vasile Tarlev, în acest an la Batumi a venit ministrul de interne.

<http://www.newsin.ro/moldova-voronin-summit-guam.php?cid=view&nid=b1d8aa82-a221-4375-9df2-e76f5c33d6fa&hid=media>.

- **Parlamentul a Decis Trimiterea in Irak a unui nou Contingent de 20 Militari Moldoveni. Infotag. 10.07.2008.**

Cel de-al șaselea contingent de militari moldoveni, printre care 16 genști și patru ofițeri de stat major, va fi trimis într-o misiune post-conflict de restabilire a Irakului. Parlamentul a aprobat în cadrul ședinței plenare din 10 iulie, cu votul a 85 de deputați, proiectul de hotărâre privind participarea militarilor Armatei Naționale la operațiunile internaționale post-conflict cu caracter umanitar din Irak. Potrivit ministrului Apărării, Vitalie Vrabie, cei 20 de militari vor face serviciul prin contract, timp de șase luni. Ministrul a menționat că, potrivit solicitării prevăzute în Rezoluția de securitate ONU și în Apelul prim-ministrului Republicii Irak, cei 16 genști vor avea misiunea de a identifica, dezamorsa și nimici munițiile militare, de a distruge tehnica militară care poate fi folosită în scopuri ostile, precum și de a instrui teoretic și practic forțele coaliției multinaționale. La operațiunea post-conflict de restabilire a Irakului Republica Moldova participă de la începutul anului 2003. Până în prezent în această țară au activat cinci contingente cu un efectiv total de 86 militari. Genștii moldoveni au lichidat în total peste 300 mii de obiecte explozive de diferit calibru. Toate contingentele au fost decorate, la reîntoarcerea în țară, cu distincții de stat de către președintele Vladimir Voronin și de Guvernul SUA.

Conflictul Transnistrean

- **Președintele Voronin Consideră că Problema Transnistreană Ar Putea Fi Rezolvată în Curînd. Infotag. 30.06.2008.**

Președintele Vladimir Voronin a estimat, la 27 iunie curent, în timpul emisiunii "Conversații cu Președintele" de la postul de televiziune NIT, că problema Transnistriei "ar putea fi rezolvată definitiv în timpul apropiat". "După numeroase negocieri în problematica transnistreană, părțile implicate în discuții - Occidentul, Ucraina și Rusia - s-au înțeles în privința rezolvării definitive cât mai grabnice a acestei probleme. Tergiversarea acestei rezolvări convine doar administrației tiraspolene. Federația Rusă, în frunte cu noul Președinte, Dmitri Medvedev, de asemenea pledează pentru reglementarea conflictului. Doar liderii tiraspoleni nu doresc rezolvarea problemei, pentru că nu doresc să-și abandoneze posturile de conducători autoproclamați", a subliniat Voronin. El și-a reiterat disponibilitatea de a se întâlni cu liderul de la Tiraspol, Igor Smirnov, dar a accentuat că va accepta doar o întrevedere al cărei final va fi cert. "Nu mai avem nevoie de documente intermediare. Aceasta convine doar Tiraspolului. Toate sînt gata ca să ne așezăm la masa de negocieri și să adoptăm documente de bază, fundamentale", a declarat Președintele moldovean. Voronin a pledat pentru reluarea procesului de negocieri, care, a subliniat el, vor fi posibile doar în formatul "5+2", și cu asigurarea transparenței în activitatea părților. "Este important să fie clare rezultatele acestor întrevederi și obligațiile fiecărei părți. Aceste întrevederi nu trebuie să finalizeze cu proiecte provizorii, trebuie luată o decizie finală. Toate discuțiile cu oficialități din Uniunea Europeană, SUA, Rusia, Ucraina sînt concentrate asupra problematicii transnistrene și, cu eforturi conjugate, noi trebuie să ne apropiem de reintegrarea Republicii Moldova", a conchis Președintele Vladimir Voronin.

- **Negociatorul-sef al Tiraspolului, Valeriu Lițkai, a fost emis după 17 în funcție. NewsIn. 02.07.2008.**

Liderul transnistrean Igor Smirnov l-a demis, la 1 iulie, prin decret, pe ministrul de externe al administrației de la Tiraspol, Valeriu Lițkai, unul dintre artizanii republicii separatiste, aflat în funcție de aproape 18 ani. Decretul îl numește ca interimar în fruntea diplomației pe primul adjunct al lui Lițkai, Vladimir Iastrebciaik. Fără a preciza motivele acestor schimbări, decretul semnat de Igor Smirnov menționează să dispozițiile intră în vigoare la data semnării decretului. Posibilitatea ca Lițkai să fie demis și înlocuit cu Iastrebciaik fusese vehiculată cu mai multe luni în urmă chiar de către oficiosul de limbă engleză al regimului transnistrean, *Tiraspol Times*. Cotidianul a publicat mai multe articole în care sugera că Valeriu Lițkai nu mai este agreat ca șef al diplomației, tocmai din cauza eșecului de a obține rezultate

favorabile Transnistriei, mai ales după proclamarea independenței Kosovo. Smirnov i-ar fi reproșat lui Lițkai că autoritățile de la Tiraspol nu au niciun fel de recunoaștere internațională, în timp ce Kosovo a reușit să obțină independența.

<http://www.newsinfo.ro/transnistria-diploma%20c5%20a3ie.php?cid=view&nid=e10dd188-47b2-434d-b20f-917060d50b24&hid=media>

III. OPINIILE, COMENTARIILE, INTERVIURILE

1. Republica Moldova trebuie să adere la UE, cândva, cumva... Comentariu de Igor Boțan. E-Journal.md. 30.06.2008.

a. Repere reactualizate pentru integrarea europeană

La 25 iulie 2008 Președintele Vladimir Voronin a prezidat ședința Comisiei naționale pentru integrare europeană. După toate aparențele, ședința a fost preconizată expirării la 1 iulie a termenului Acordului din 28.11.94 de Parteneriat și Cooperare (APC) dintre Comunitățile Europene și Statelor lor membre, pe de o parte, și Republica Moldova, pe de altă parte. Luând în considerație că în cadrul Reuniunii Consiliului de Cooperare Republica Moldova – Uniunea Europeană din 27 mai 2008 a fost anunțată lansarea începând cu luna iulie a.c. a procesului de reflecție referitor la viitorul document de colaborare ce urmează a fi semnat între UE și Republica Moldova, era necesar a stabili reperele de bază pentru acesta. În acest sens, Președintele Voronin a subliniat câteva lucruri principale:

- Republica Moldova trebuie să stipuleze clar în noul acord cu Uniunea Europeană perspectiva calității sale de membru al UE;
- Autoritățile moldave nu intenționează să insiste asupra stabilirii termenelor de aderare, însăși perspectiva aderării trebuind "să servească drept stimulente pentru transformări calitative și de durată în relațiile noastre cu UE";
- prioritate mai realistă în relațiile Republicii Moldova cu UE este obținerea graduală a celor "patru libertăți", în primul rând a regimului de comerț liber și a unui regim de liberalizare a vizelor;
- Republica Moldova a ales calea integrării europene, care nu prevede aderarea la NATO, pledând în favoarea neutralității precum: Suedia, Irlanda, Ciprul, Malta, Austria.

Stabilind aceste repere, Președintele Voronin a dat dovadă de consecvență, dar mai ales de precauție, practic, împăcînd-i pe poți. Astfel, 70–75% din cetățenii moldoveni care conform sondajelor de opinie doresc integrarea europeană, pot fi liniștiți: cursul strategic al Republicii Moldova rămîne stabil și neschimbat – spre integrarea în UE. Și aceasta e bine pentru rating-ul partidului de guvernămînt. Rusia, partenerul strategic al Republicii Moldova, nu are motive să inventeze noi modalități de presing asupra aliatului care nu intenționează să adere la NATO. Și aceasta e bine pentru rating-ul partidului de guvernămînt. Și euroscepticii din Moldova și de peste hotarele acesteia pot fi liniștiți: planificarea lucrurilor fără stabilirea termenelor lasă loc pentru speranțe că aceste lucruri nu se vor produce niciodată.

Și aceasta, cel puțin, nu pune în pericol rating-ul partidului de guvernămînt. În sfîrșit, UE poate fi satisfăcută că eventual ar putea avea la hotare un vecin relativ împăcat, pentru care perspectiva aderării cîndva la comunitate ar fi un "stimulent pentru transformări calitative". Și aceasta, de asemenea, nu pune în pericol rating-ul partidului de guvernămînt. Opoziția moldovenească poate doar învăța de la partidul de guvernămînt cum se poate face politică fără subminarea rating-ului.

Totuși, înțelepciunea solomonică a Președintelui Voronin, atunci cînd afirmă că "Moldova nu are nici un temei să fie mai modestă" decît Ucraina, care insistă că noul său acord cu UE să fie un "acord de asociere", este oarecum ruptă de realități, existînd circumstanțe care arată că Republica Moldova trebuie totuși să fie mai "modestă" decît Ucraina. În primul rînd, autoritățile ucrainene sînt determinate să-și aducă țara în NATO pentru a avansa rapid spre standardele UE, dar și pentru a-i asigura securitatea, motiv pentru care și-a atras mînia Rusiei, ce a declanșat un război propagandistic fără precedent împotriva Ucrainei, amenințînd-o cu dezintegrarea. În al doilea rînd, ambițiile Ucrainei sînt proporționale importanței sale pentru securitatea regională, chiar și în privința reglementării transnistrene. Determinarea Ucrainei de a se integra în structurile Euro-atlantice și importanța ei pentru securitatea regională sînt atît

de diferite de cele ale Republicii Moldova, încât ultimei chiar i-ar sta bine să fie mai modestă cînd își etalează pretențiile de a fi tratată pe picior de egalitate, mai cu seamă că întreprinde acțiuni ce subminează GUAM, în care Ucraina are calitatea de lider. În al treilea rînd, succesele Ucrainei în implementarea Planului de Acțiuni sînt estimate de UE mai înalt decît cele ale Republicii Moldova. În pofida dezamăgirilor provocate de lipsa unei majorități stabile în legislativul ucrainean, de calitatea clasei politice ucrainene, în general, procesele democratice din această țară sînt mai avansate decît cele din Republica Moldova. Mai jos vom aduce exemple care infirmă faptul că existența unei majorități unicromatice și stabile în Parlamentul Republicii Moldova ar asigura o calitate înaltă a legislației. În plus, în cazul Ucrainei, UE nu condiționează avansarea relațiilor bilaterale cu organizarea alegerilor libere și corecte.

b. Prăbușirea mitului despre calitatea legislației din Republica Moldova

Gradul de avansare a relațiilor Republicii Moldova cu Uniunea Europeană este condiționat de desfășurarea alegerilor parlamentare din primăvara anului 2009 în conformitate cu standardele de rigoare. Pregătirile pentru alegerile parlamentare au început deja și, ca de obicei, au scos în prim plan vulnerabilitățile democrației moldovenești. Numai în luna curentă s-au produs cîteva evenimente ce anunță o posibilă destabilizare a situației politice din Republica Moldova: criza din consiliul municipiului Chișinău; criza din Adunarea Populară a autonomiei găgăuze; creșterea potențialului protestatar al pensionarilor și deținătorilor de patente, etc. Evenimentele menționate, deopotrivă cu multe altele, pot avea impact semnificativ asupra polarizării opiniei publice pe diverse criterii, deci și asupra opțiunilor electorale ale cetățenilor, a procesului electoral per ansamblu.

Deși nu se poate nega faptul că implementarea Planului de Acțiuni UE – Republica Moldova (PAUERM) a contribuit la îmbunătățirea cadrului legislativ în diverse domenii, n-ar fi o exagerare să se afirme că esența conflictelor evidențiate mai sus a demolat mitul potrivit căruia, îmbunătățirea a fost esențială, existînd doar deficit de aplicare adecvată a legislației. Conflictul, legat de modalitatea demiterii la 6 iunie 2008 a președintelui consiliului municipal Chișinău este o consecință directă a lipsei noii Legi privind statutul municipiului Chișinău. Necesitatea adoptării unei astfel de legi este prevăzută expres de Legea privind administrația publică locală, constituie un angajament al Republicii Moldova față de Consiliul Europei și a fost inclusă într-un act de planificare despre care spicherul Parlamentului a raportat că este îndeplinit întocmai^[1].

Conflictul legat de alegerea președintelui Adunării Populare a Găgăuziei este în linii mari similar cu cel din consiliul municipal Chișinău, în sensul că din cauza lipsei unor prevederi exprese și clare, în ambele cazuri, forurile deliberative s-au pomenit cu cîte doi președinți, contribuind la escaladarea unor conflicte periculoase pentru stabilitatea politică. Este adevărat că lacunele din legislația autonomiei găgăuze țin de o temă foarte specială, totuși, nu se poate trece cu vederea faptul că Parlamentul Republicii Moldova a avut un program special de ajutorare a Adunării Populare, de armonizare a normelor și de împărtășire a bunelor practici. După toate aparențele, legislativul de la Chișinău nu și-a onorat obligațiile în totalitate. Cele două exemple doar subliniază că unul din pilonii de baza al democrațiilor moderne – autonomia locală, este foarte șubred.

În aceeași ordine de idei, inițiativa Partidului Liberal Democrat din Moldova (PLDM) de modificare a Constituției prin referendum a pus în evidență faptul că cetățenii moldoveni, practic, nu pot exercita democrația directă, adică nu pot iniția un referendum. Acest lucru este imposibil fiindcă Legea privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova nu permite, practic, satisfacerea prevederilor articolului 141 din Constituție. Discrepanța dintre spiritul și litera normei este atît de largă, încît e dificil să-ți dai seama dacă e vorba despre ignorarea cu bună știință de către legislatorii moldoveni a acestui lucru. Articolul constituțional în cauză prevede că "revizuirea Constituției poate fi inițiată de: un număr de cel puțin 200000 de cetățeni ai Republicii Moldova cu drept de vot. Cetățenii care inițiază revizuirea Constituției trebuie să provină din cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul doi, iar în fiecare din ele trebuie să fie înregistrate cel puțin 20000 de semnături în sprijinul acestei inițiative...". Astfel, se impune, de fapt, o structură teritorial-administrativă cu un număr de unități ce

poate varia în apropierea unui număr fix. În 2000, când a fost modificat articolul respectiv din Constituție, în Republica Moldova existau 12 unități administrative de nivelul doi. De aceea, prevederile constituționale erau în limitele logicii conform căreia, norma minimă, aproximativă, de semnături necesare pentru inițierea unui referendum este de 10% din numărul total de alegători, atât în ansamblu pe țară (în Republica Moldova sînt înregistrați ~ 2,4 milioane alegători), cît și pe unitate administrativ-teritorială.

După reorganizarea administrativ-teritorială din 2003, numărul unităților teritoriale s-a ridicat pînă la 32. Evident, obligativitatea colectării a cîte cel puțin 20 mii de semnături în cel puțin jumătate din unitățile administrativ-teritoriale de nivelul doi (raioane) a devenit un nonsens. Pentru claritate: în cele 30 de raioane (cu excepția municipiilor Chișinău și Bălți unde locuiesc aproximativ 1/3 din cetățenii Republicii Moldova) numărul mediu de cetățeni cu drept de vot fiind de 60 mii. A colecta 20 mii de semnături, ceea ce reprezintă aproximativ 1/3 din numărul cetățenilor cu drept de vot din raioane, în condițiile în care se știe că o altă 1/3 din cetățeni sînt plecați la munci peste hotare, înseamnă că trebuie colectate, de fapt, semnăturile de susținere a 1/2 din rezidenți în cel puțin 15 raioane, ceea ce este practic imposibil și ar constitui un referendum popular în sine, pe bază de subscripție.

Exemple ca cele de mai sus sînt multe, relevînd probleme și din alte domenii. Cel mai recent se referă la modul în care au cooperat legiuitorii moldoveni cu editorii de carte în cadrul elaborării modificărilor la Legea cu privire la activitatea editorială. După consultări, editorii au avut surpriza să descopere că proiectul votat în prima lectură a ignorat propunerile acestora, promovînd clauze care impun, de fapt, cenzura și discriminarea editorilor privați în fața celor de stat.

c. Concluzii

- Ținînd cont de faptul că tot soiul de conflicte, în afară de cele menționate mai sus, pot genera proteste, iar poliția nereformată pe parcursul termenului de implementare a PAUERM continuă cu înverșunare să compromită aplicarea recent adoptatei Legi "euroconforme" a întrunirilor, se poate concluziona că riscul destabilizării politice va fi în continuă creștere pînă la alegerile din 2009. De fapt, instituția poliției este adevăratul "călcîi al lui Ahile" în relațiile Republicii Moldova cu UE. Exact la o lună de la expirarea PAUERM și la trei luni pînă la expirarea APC monitorii procesului de integrare europeană a Republicii Moldova au trebuit să-și amintească de articolul 76 din APC referitor la cooperarea părților în combaterea traficului de droguri. Reținerea întîmplătoare a transportatorilor a 200 kg de heroină prin teritoriul Republicii Moldova a generat diverse speculații, mai cu seamă că tocmai unii polițiști sînt bănuți de asigurarea traficului. Investigațiile ar trebui să arate cît de sus-puși erau polițiștii respectivi sau dacă e vorba doar de niște țapi ispășitori. În general și forul legislativ ar trebui să se implice în crearea cadrului legislativ pentru reformarea poliției, Legea în vigoare cu privire la poliție datînd cu anul 1990 !
- În sensul celor afirmate mai sus, este evident că Președintele Parlamentului ar trebui să facă parte și el din Comisia națională pentru integrare europeană și nu este clar de ce nu mai face parte din respectiva Comisie. Este vorba despre o estimare înaltă sau de una proastă a activității Parlamentului? Întrebarea se ivește fiindcă, pe de o parte, inițial, se afirma că cele mai importante succese în implementarea PAUERM au fost realizate prin adoptarea unui șir important de legi euroconforme, iar acum vedem că lacune în legislația moldovenească persistă cu duiumul.
- Implicarea organelor centrale în soluționarea cît mai rapidă a conflictelor menționate este necesară din varii motive. Conflictul din Găgăuzia și cel legat de imposibilitatea practică de a organiza referendumuri în Republica Moldova dă apă la moara separatiștilor transnistreni, care speculează teza că opțiunea obținerii unui statut de autonomie în cadrul unei Moldove reunite este compromisă de exemplu Găgăuziei. Al doilea motiv pentru speculații este că în Transnistria au fost organizate deja vreo 10 referendumuri în diverse probleme, iar în Moldova este imposibilă însăși inițierea referendumurilor, nici vorbă despre desfășurarea acestora.

- În condițiile existenței unui consens al principalelor partide politice în privința integrării europene, principalul subiect al disputelor ar trebui să-l reprezinte clarificarea - care din ele poate promova mai lesne integrarea europeană în mod consecvent, etapizat și în termene mai restrânse. Evident, în procesul de integrare europeană sînt lucruri care nu depind de Republica Moldova, însă acțiunile ce depind de efortul clasei politice moldovenești trebuie încadrate în limite temporale. Altfel, promovarea ideii integrării europene după principiul -cîndva și cumva, riscă mai degrabă să discrediteze ideea respectivă, decît s-o transforme într-un stimulent.
- Din toate cele expuse mai sus transpare că Președintele Voronin s-a grăbit să anunțe decorarea unor înalți demnitari pentru contribuții la implementarea PAUERM după ce s-a întors de la Reuniunea Consiliului de cooperare din 27 mai 2008. Și premierul Zinaida Greceanîi a exagerat lucrurile, afirmînd în cadrul ședinței Comisiei naționale pentru integrare europeană din 25 iunie 2008 precum că "Republica Moldova a obținut progrese notabile la toate cele cinci compartimente ale Planul de priorități pentru integrarea europeană pe anul 2008".

-- Igor Botan, Director Executiv, Asociația pentru Democratie Participativă (ADEPT).

<http://www.e-democracy.md/comments/political/200806301/>

1. Integrarea Europeană a Republicii Moldova: obiective ambițioase și realități. Victor Chirilă. Panorama APE.

În cadrul ședinței Comisiei Naționale pentru Integrare Europeană, din 25 iunie ac., Președintele Vladimir Voronin, a enunțat principalele elemente care ar trebui, în viziunea sa, să definescă conținutul viitorului Acord politico-juridic între țara noastră și UE.

Din perspectiva Chișinăului, viitorul cadru juridic cu UE ar urma să aibă la baza sa trei piloni importanți, și anume:

- Să ofere Republicii Moldova, într-un viitor previzibil, perspectiva încheierii unui Acord de Comerț Liber aprofundat cu UE;
- Să prevadă liberalizarea treptată a regimului de vize pentru cetățenii moldoveni care călătoresc în spațiul Schengen al UE;
- Să ofere Republicii Moldova perspectiva obținerii calității de membru al UE, dar fără a fixa o dată concretă în acest sens.

Șeful Statului a ținut să nuanțeze că denumirea noului Acord cu UE va trebui să reflecte scopuri mult mai ambițioase decât cele care sunt prevăzute de un Acord obișnuit de parteneriat și colaborare. Și, deoarece vecina noastră, Ucraina, insistă ca viitorul ei Acord cu UE să fie numit Acord de asociere, prin urmare, Moldova, în viziunea domniei sale, nu are nici un temei ca să fie mai modestă în această chestiune.

Această precizare de poziție a fost făcută în condițiile în care, la 27 mai a.c., UE anunțase că este gata să înceapă etapa de reflecție asupra viitorului Acord cu țara noastră, iar la 8 iulie curent, la Chișinău, urma să înceapă oficial consultările la nivel de experți ai Comisiei Europene și Guvernului RM cu referire la definirea principalilor parametri ai viitorului Acord dintre Moldova și UE. Având în vedere acest context, trebuie să recunoaștem că precizările formulate de Președintele Voronin au fost făcute la timpul potrivit, oferind, astfel, partenerilor noștri de la Bruxelles posibilitatea să înțeleagă mai bine care sunt în fond așteptările Chișinăului vizavi de viitorul cadru juridic cu UE.

Politica Europeană de Vecinătate, din care face parte și țara noastră, nu oferă partenerilor UE nici-o perspectivă previzibilă de aderare la UE. În consecință, putem admite că nuanțările făcute de Președintele Voronin, cu privire la Acordul ce urmează să fie negociat cu UE, i-a surprins pe oficialii europeni de la Bruxelles prin caracterul lor ambițios. Ambițiile Chișinăului, înțelese în acest caz ca dorință arzătoare de a obține ceva substanțial de la UE, sunt, desigur, bune, sănătoase și binevenite. Totuși, pentru oficialii UE o întrebare legitimă ar putea fi dacă ambițiile declarate ale Chișinăului reflectă și realitățile din

Republica Moldova. La această întrebare ar urma să răspundă Guvernul RM, care nu ar trebui să aștepte când aceasta va fi formulată explicit de Bruxelles. Guvernul de la Chișinău trebuie să substanțieze cele trei priorități majore prin acțiuni concrete pe care Moldova ar urma să le pună în practică fără a aștepta să fie împinsă din spate de UE. Procedând astfel, Guvernul RM va aduce mai multă claritate mesajului ambițios și, într-o anumită măsură, confuz, transmis de Președintele Voronin Bruxelles-ului cu privire la conținutul viitorului Acord politico-juridic cu UE.

La 26 iunie curent, dl Jose Manuel Barroso, Președintele Comisiei Europene, și dl Danilo Turk, Președintele Republicii Slovenia, în calitate sa de Președinte în exercițiu al UE, au transmis Președintelui Voronin o scrisoare comună în care ambii demnitari europeni au ținut să accentueze că progresele persistente în implementarea reformelor de pe agenda Republicii Moldova, axate pe Planul de Acțiuni moldo-comunitar din cadrul Politicii Europene de Vecinătate, vor contribui la menținerea și consolidarea beneficiilor pe care Moldova le-a obținut în cooperarea sa cu UE în ultimii trei ani. Mesajul este cât se poate de clar - *Moldova trebuie să-și umple ambițiile sale cu fapte concrete, în caz contrar, ea se va alege doar cu ambiții neîmplinite.*

Cu regret, însă, țara noastră rămâne în continuare restanțieră la o serie de capitole din cadrul Planului de Acțiuni semnat cu UE pentru trei ani în februarie 2005 și prelungit de comun acord pentru încă un an în aprilie curent, și anume: asigurarea independenței justiției naționale și libertății de exprimare, combaterea corupției și crearea unui mediu de afaceri și investițional atrăgător pentru investițiile străine directe. Aceste restanțe sunt, evident, un motiv de îngrijorare pentru oficialii europeni și, totodată, subminează din start substanța și credibilitatea ambițiilor formulate de Președintele Voronin.

Un exemplu elocvent, în acest sens, este Moțiunea Bundestagului Germaniei cu privire la susținerea Republicii Moldova pe calea integrării europene din 26 iunie curent. Prin această Moțiune, Bundestagul Germaniei recunoaște aspirațiile și așteptările țării noastre în contextul integrării europene, cheamă Guvernul Germaniei să intensifice dialogul politic cu Republica Moldova și să intervină în vederea semnării unui nou Acord între RM și UE, care să reflecte progresele înregistrate, precum și necesitățile, aspirațiile și așteptările țării noastre. Totodată, în aceeași Moțiune, Bundestagul Germaniei scoate în evidență că în ceea ce privește libertate de opinie și a mass-mediei, independența justiției și combaterea corupției sunt necesare acțiuni continue; că standardele UE încă nu au fost pe deplin aplicate în domenii precum detenția preventivă de către poliție și sistemul penitenciar; că necesitatea reformelor persistă încă în raport cu funcționarea și independența organelor de urmărire penală; sau că termenul restrâns în care a fost ridicat la șase procente pragul electoral, a fost interzisă constituirea blocurilor electorale, precum și introdusă interdicția pentru titularii a două sau a mai multor cetățenii să ocupe funcții publice - *schimbări efectuate în contextul apropiatelor alegeri parlamentare din 2009*, pun sub semn de întrebare progresele obținute în procesul de democratizare.

În concluzie, pornind de la aceste realități, obiectivul primordial al Guvernului RM în această perioadă trebuie să fie depășirea restanțelor în implementarea angajamentelor luate în raport cu UE. Dacă observațiile oficialilor UE, precum și a forurilor europene cu privire la libertatea presei, independența justiției, respectarea drepturilor omului, combaterea corupției vor continua să nu li se acorde atenția cuvenită sau vor fi abordate superficial de către autoritățile de la Chișinău, acest comportament va avea ca impact direct discreditarea aspirațiilor ambițioase ale Moldovei de integrare în UE, precum și reducerea arsenalului necesar de argumente solide care ar permite negociatorilor moldoveni să promoveze viziunea Chișinăului în timpul viitoarelor tratative cu Bruxelles-ul asupra noului cadru politico-juridic cu UE.

-- Victor Chirila, Director de Programe, Asociația pentru Politica Externă (APE).

2. Spre UE, prin București! Iulian Fruntasu. Ziarul de Garda. 10.07.2008.

Recenta vizita la Chisinau (7 iulie 2008) a ministrului roman de Externe, Lazar Comanescu, a readus in atentie publica relatia moldo-romana si perspectivele de dezvoltare a unui parteneriat intre Bucuresti si Chisinau. Deoarece numeroase studii si analize succesive ale expertilor in domeniul relatiilor

internationale atesta faptul ca guvernarea comunista de la Chisinau a ridicat romanofobia in rang de politica de stat, vom evita contabilizarea iesirilor dusmanoase ale acesteea, concentrandu-ne asupra modului in care am putea vedea evolutia relatiilor bilaterale dupa alegerile parlamentare din 2009.

Instincte corecte

Romania, in conformitate cu rezultatele sondajului publicat de Barometrul de opinie publica din aprilie 2008, este privita de cei mai multi dintre cetatenii de la noi drept statul care poate ajuta cel mai mult R. Moldova in procesul de aderare la UE (44,2%, in comparatie cu Rusia — 27,9%, Ucraina — 4,4%, Bulgaria — 3,2%). Aceasta atitudine prevaleaza in contextul unei politici de stat anti-romanesti virulente si in conditiile de dominatie informationala a institutiilor mass-media din Federatia Rusa, nu tocmai prietenoase unei apropieri intre Romania si R. Moldova. In pofida acestor lucruri, cetatenii dau dovada cel putin de o intelepciune seculara care spune: «Cand e drumul batut, pot trece toate carutele». Sfidand pretinsa sofisticare a expertilor in domeniul de manipulare a opiniei publice, angajati de puterea comunista, oamenii mentin bunul simt si increderea ca Romania, fiind deja in UE, va da o mana de ajutor R. Moldova, sustinand aderarea acesteea, fapt care si-l doresc 71,7% din cetateni, in conformitate cu sondajul mentionat mai sus.

Un Acord de Parteneriat si Integrare Europeana

In locul unui Tratat de baza asupra caruia insista puterea actuala este necesara elaborarea unui Acord de Parteneriat si Integrare Europeana, care sa contribuie la europenizarea rapida a R. Moldova, prin intermediul transferului acquis-ului comunitar, deschiderii oportunitatii de utilizare a fondurilor structurale, participarii la training-urile si cursurile de perfectionare etc. Reforma administrativa si economica poate fi lansata, utilizand aceasta ocazie remarcabila de a avea Romania alaturi, intr-o situatie mai avansata si disponibila sa ne impartaseasca experienta acumulata.

O relatie speciala si practica in egala masura

Este discutabila utilizarea frecventa a unor expresii de fatada, in documentele bilaterale, fara ca acestea din urma sa reglementeze chestiuni practice de colaborare. Relatia speciala intre cele doua state, in baza unui trecut istoric si in baza limbii romane, trebuie sa reflecte tendintele actuale europene de constructie a unei entitati federale in limitele UE. Implicarea practica tot mai adanca a R. Moldova in acest set de relatii interdependente, prin intermediul proiectelor comune si in urma participarii, alaturi de Romania, la programele europene, ar fi in masura sa conduca la integrarea de facto a celor doua state.

Reforma clasei politice la Bucuresti si la Chisinau

Clasa politica la Bucuresti si Chisinau, dincolo de diferentele existente in ce priveste apartenenta la organisme europene si euro-atlantice, manifesta unele trasaturi comune, deoarece reprezinta o populatie care, esentialmente, impartaseste aceleasi valori, pe ambele maluri ale Prutului traind indivizi cu o mentalitate asemanatoare, daca nu chiar similara. Bineinteles, daca in R. Moldova independenta judiciarului este practic totalmente subminata de interferenta brutala a politicului, in Romania se mentine procedura de monitorizare, fara activarea clauzei de salvagardare pe Justitie. Daca la Chisinau CCA favorizeaza televiziunile afiliate puterii, la Bucuresti se «decreteaza» obligativitatea distribuirii egale a stirilor pozitive si negative. Faptul ca R. Moldova este un restantier evident in ce priveste democratizarea, respectarea drepturilor omului, a dreptului la asociere si la libera exprimare nu eludeaza asemanarile evidente la nivel de mentalitate a politicianilor ambelor state. Aceasta pune in evidenta necesitatea reformarii clasei politice atat la Chisinau, cat si la Bucuresti. Daca cetatenii moldoveni au de recuperat un handicap de lunga durata, survenit in urma revansismului comunist, noua clasa politica in devenire la Bucuresti trebuie sa devina mai credibila in ochii cetatenilor proprii si in cadrul institutiilor europene, finalizand in mod concludent reforma in justitie. O asemenea Romania va fi mai atractiva si pentru cetatenii R. Moldova.

Aici si acum

Functionarea unui parteneriat moldo-roman in domeniul integrarii europene nu trebuie amanata pana in momentul reformarii clasei politice, aceasta poate fi chiar una dintre trasaturile constitutive ale noilor elite

pan-romanesti. De exemplu, deputatii europeni din partea Romaniei (popularii, socialistii si ALDE), intr-o maniera ne-partizana, au sustinut recent ideea unei motiuni de rezolutie in problema R. Moldova, promovata de PLDM si care, eventual, va fi aprobata de catre Parlamentul European. O multitudine de alte probleme, cum ar fi procesul de urgentare a semnarii Conventiei privind micul trafic la frontiera, initiat de liberal-democrati, simplificarea procedurii de redobindire a cetateniei, elaborarea si promovarea proiectelor bilaterale si regionale in domeniul economic, investitional si de infrastructura ar putea servi drept fundament al cooperarii intre fortele democratice din Romania si R. Moldova.

Pana la urma, e o iluzie faptul ca un rau cum este Prutul ar putea semnifica o linie de demarcatie civilizationala, iar existenta trasaturilor similare, deopotriwa frumoase si urate, ale cetatenilor nostri ne ofera observatia stimulatora ca, in pofida diferitor aranjamente institutionale, suntem la fel si putem realiza mai multe daca vom conjuga fortele. Vom fi cu adevarat in UE la nivel de mentalitate, nu doar formal, cand vom realiza cat de firesc este sa respecti libertatile fundamentale si cat de captivant este sa asiguri o competitivitate economica serioasa. Cine sa spuna atunci ca Europa federala a fost un vis naiv in aceasta parte a continentului?

-- *Iulian Fruntasu, analist politic, vicepresedinte PLDM*

www.garda.com.md/187/editoriale/

3. Dialogul Diplomatic Moldo-Român Este Readus în Albia Normalității. Opinii despre vizita Ministrului roman de Externa la Chisinau. NewsIn. 07.07.2008.

Victor Chirilă, Directorul de programe la Asociația pentru Politică Externă, este de părere că vizita lui Lazăr Comănescu la Chișinău a fost pur și simplu o verificare de poziții și o coordonare a agendelor. Ministrul român de externe nu a spus de fapt nimic nou, reiterând ceea ce oficialii români au repetat de mai multe ori în trecut, adică sprijinul ferm pentru integrarea europeană a Republicii Moldova și susținerea în cadrul cooperării regionale. "Rezultatul principal al acestei vizite este că dialogul la nivel diplomatic este readus în albia normalității. Să vedem dacă va și continua în același stil și dacă va fi adus și la alte nivele, în special la cel al șefilor de stat, al celor două președinții, care de fapt domină dosarul moldo-român și dau tonul cooperării", spune Victor Chirilă. "Mă tem că această vizită nu va avea mare impact, pentru că în fond marile subiecte de discordie rămân în continuare pe tapet – Tratatul de bază și cel de frontieră, dar și alte subiecte care nici măcar nu s-au discutat, cum ar fi chestiunea cetățeniei, Mitropolia Basarabiei, subiectul Acordului de mic trafic la frontieră. Acestea rămân în continuare subiecte spinoase care, în orice moment, pot readuce acea atmosferă de declarații ostile, supărăcioase de la Chișinău spre București, ceea ce va readuce în impas acest dezgheț la care asistăm". Victor Chirilă este de părere că disensiunile profunde dintre Chișinău și București nu constau de fapt în problemele curente. "Aceste probleme curente au apărut în urma unor disensiuni mult mai profunde, a unor diferențe de viziuni de principiu. Și aceste divergențe fundamentale vin din faptul că ambele state nu au o strategie comună de dezvoltare a relațiilor bilaterale. Fiecare stat stă pe poziții diametral opuse. Viziunea Bucureștiului este bazată pe principiul 'o națiune română - două state diferite'. Chișinăul stă pe poziția 'două națiuni diferite - două state diferite'. Atâta timp cât vor exista aceste viziuni diferite, vom avea aceeași nesiguranță în relațiile noastre. De fiecare dată, încercările de a da un caracter pragmatic relațiilor se vor solda cu eșec", este de părere Victor Chirilă. Expertul moldovean subliniază că în prezent atât Bucureștiul, cât și Chișinăul sunt în preajmă de campanii electorale. "La Chișinău chiar putem spune că această campanie a început. Și bineînțeles că nu putem nega că acest lucru influențează abordările Chișinăului și Bucureștiului. Sunt foarte sceptic că până în 2009, când vor avea loc alegerile, relațiile Republicii Moldova cu România pot fi puse pe un făgaș normal. Până la parlamentarele din primăvara lui 2009 nu cred că vom avea progrese palpabile ce ar ține de dosarul Tratatului de bază sau al celui de frontieră, dar și în ceea ce privește alte probleme ce rămân nesoluționate", a conchis Victor Chirilă, director de programe la Asociația pentru Politică Externă de la Chișinău.

Iulian Frunțasu, Director de programe la Fundația Soros-Moldova, a declarat că în opinia sa vizita lui Lazăr Comănescu este mai degrabă una de curtoazie și se înscrie în turneul diplomatic al nou-numitului ministru român de externe, care, după numire, trebuie să viziteze statele importante și țările vecine. "În cadrul discuțiilor în mod sigur au fost abordate subiectul Tratatului de bază și al celui de demilitare a frontierei. Și faptul că în conferința de presă aceste lucruri au fost amintite doar în treacăt vorbește despre

neajungerea la un numitor comun. Este puțin probabil să se meargă înainte acum cu aceste documente, cel puțin până la alegerile din 2009. Este puțin probabil ca divergențele fundamentale în cazul Tratatului politic de bază să fie ușor depășite, iar în ceea ce privește Tratatul de frontieră, procesul de delimitare fizică a frontierei, asupra căruia insistă Chișinăul, este și el unul de durată, deci iarăși nu se poate miza pe rezultate rapide. Chișinăul și Bucureștiul au viziuni complet diferite asupra subiectelor în discuție și nu cred că vor ajunge foarte repede la un numitor comun". Pentru informații suplimentare vedeți <http://info-prim.md/?x=22&y=16049>.

5. Vladimir Socor: "România Poate Juca un Rol Mai Important în Aproximarea Republicii Moldova de Uniunea Europeană". EuTV. Transcriere APE. 07.07.2008.

M-aș fi așteptat personal ca vizita domnului Comănescu să ne apropie de semnarea tratatului politic interstatal și a tratatului de frontieră între România și Republica Moldova. Președintele Voronin și-a exprimat această doleanță chiar în cadrul întrevederii cu domnul Comănescu. Totuși din convorbirile celor doi miniștri de externe nu pare să rezulte că s-a făcut vre-un pas înainte în această problemă. Atât Statele Unite ale Americii cât și Uniunea Europeană au sfătuit Bucureștiul de mai multe ori să semneze cele două tratate. Sunt și eu de părere, personal, cu titlu particular de analist, că semnarea celor două tratate este necesară. Nu pare deloc convingătoare argumentația Bucureștiului, potrivit căruia asemenea tratate sunt chipurile depășite de timp sau nu și-ar avea rostul. Ele își au rostul, mai ales în condițiile în care unele oficialități în frunte chiar cu președintele României adoptă o retorică iredentistă față de Republica Moldova punând sub semnul întrebării caracterul permanent al Republicii Moldova.

România poate juca un rol important în apropierea Republicii Moldova de Uniunea Europeană, totuși acest lucru deocamdată nu s-a întâmplat. Alte țări din Uniunea Europeană cum ar fi Ungaria, Lituania, Suedia și alte câteva joacă un rol mai important decât România în aducerea Republicii Moldova pe un făgaș European. România a jucat și poate să joace în continuare un rol important în cadrul NATO. Una dintre puținele acțiuni realmente importante și foarte folositoare ale Bucureștiului în raport cu Republica Moldova a fost cea din anul trecut, când România în cadrul NATO a criticat propuneri ce presupuneau ca NATO să se împace cu promisiuni de retragere a trupelor rusești din Republica Moldova în loc să ceară retragerea acestora. Datorită în bună parte României aceste propuneri din cadrul NATO nu au mai avut urmare.

În cadrul Uniunii Europene s-a format recent un grup de cinci-șase țări, prieteni ai Republicii Moldova, din care, din păcate, România nu face parte. Cred că Bucureștiul a pierdut din credibilitate în debaterile interne în cadrul Uniunii Europene deoarece București-ul se concentrează în mod oficial asupra problemei identitare în raporturile dintre România și Republica Moldova. Retorica - e vorba de o retorică, nu de o strategie, numai retorica de tip național-romantic, caracteristic secolului XIX și primei părți a secolului XX - deseori ocupă locul central în relațiile României cu Republica Moldova. Este o abordare greșită, perimată, care nu-și are locul în Europa de astăzi. Nu văd nici un motiv pentru care problematica istorică, lingvistică ș.a.m.d. să ocupe locul central în relațiile României cu Republica Moldova. Bine a spus președintele Băsescu în 2005 cu ocazia primei sale vizite la Chișinău: "Să lăsăm deoparte filologia și istoria, și să ne concentrăm asupra gazului și electricității".

Din păcate președinția României n-a dat urmare propriului său sfat din anul 2005 dar nu e deloc prea târziu ca să facă acest lucru. De exemplu Bucureștiul ar putea să furnizeze Republicii Moldova 1 miliard m³ pe an de gaz din producția internă a României. Raportat la proporțiile României această cantitate este realmente modestă. Dar acest 1 miliard m³ pe an ar lichida monopolul Gazprom-ului din Moldova. Iată numai un exemplu. Alt exemplu ar putea fi livrarea de energie electrică Republicii Moldova din contul viitoarei producții ale centralei nucleare de la Cernavodă. Desigur Republica Moldova nu are mijloacele necesare pentru a deveni investitor la Cernavodă, așa cum a propus Bucureștiul. Cred că un tratament preferențial din partea României față de Republica Moldova în problema viitoarei aprovizionări cu electricitate de la Cernavodă ar putea rezolva probleme importante în Republica Moldova.

Sergiu Praporșciuc: În cadrul discuțiilor de astăzi Lazăr Comănescu a discutat și problema transnistreană atât cu Andrei Stratan cât și cu președintele Vladimir Voronin. România a asigurat Republica Moldova, în calitate sa de țară membră a Uniunii Europene de sprijinul acordat Chișinăului în soluționarea acestei probleme. Care ar putea fi rolul României și poate România să influențeze efectiv mersul negocierilor în soluționarea problemei transnistrene?

Vladimir Socor: Nu poate să influențeze mersul negocierilor. Aici România are intențiile cele mai bune, este un sprijinitor consecvent și demn de nădejde al Republicii Moldova în această privință, dar România nu face parte din formatul negocierilor 5+2. Din păcate România s-a autoexclus din primul format de negocieri, așa-numitul format cvadripartit înființat în anul 1992. România s-a lăsat foarte ușor convinsă de Rusia în 1992 să iasă din acest format și de atunci nu a mai intrat în niciun format internațional de negocieri. Dar cum spuneam adineauri, România are de jucat un rol important în cadrul NATO. Cum aminteam adineauri România, în toamna anului 2007 a reușit să respingă unele propuneri din cadrul NATO care s-ar fi mulțumit cu o promisiune de retragere a trupelor ruse din Republica Moldova în locul retragerii de fapt. România a jucat un rol deosebit de important zădărniciind aceste propuneri în cadrul NATO anul trecut. Deci acolo poate România să joace un rol important cu toate că și neținând seama de faptul că Republica Moldova nu-și propune să devină membră a NATO și ține la statutul său de neutralitate. (*Transcriere APE*).

-- Vladimir Socor, Senior Fellow, Fundatia Jamestown (www.jamestown.org).

6. Anneli Ute Gabany: “Interesul Național al României Consta în Stabilizarea Republicii Moldova în Actualele ei Frontiere”. Europa Liberă. Transcriere APE. 08.07.2008.

Anneli Ute Gabany: Cred că este câștigul noului ministru și câștigul întregii echipe de profesioniști de la Ministerul de Externe, care au reușit să se impună în sensul unei re-evaluări foarte precise a interesului național al României. Care este interesul național al României? Fără doar și poate acesta consta în stabilizarea Republicii Moldova în actualele ei frontiere, rezolvarea diferendului transnistrean, atragerea Republicii Moldova cât mai aproape de Uniunea Europeană și, în momentul de față, pentru că este un moment foarte important în relațiile Moldova-Uniunea Europeană, de a ajuta Republica Moldova cu orice îi stă în putință Bucureștiului, de a reuși într-un timp cât mai scurt să-și stabilească un nivel superior și un accord superior cu Uniunea Europeană. Dacă nu se reușește acest lucru acum, tare mă tem că la anul, când survin alegerile, nu numai în Republica Moldova dar și euroalegerile, și se va desemna o nouă Comisie, deci dacă Republica Moldova nu reușește în acest an să-și "upgradeze" relațiile cu Uniunea Europeană tare mă tem că va pierde doi ani și nu-și prea poate permite acest lucru.

Vasile Botnaru: Unele voci influente chiar și de la Bruxelles spun că asta ar fi un bonus acordat Partidului Comuniștilor tocmai înainte de scrutinul parlamentar și ar fi nedrept față de forțele de opoziție.

Anneli Ute Gabany: Înțeleg acest raționament și, pentru cineva care trăiește în Republica Federală Germană de peste patruzeci de ani, nu este nou pentru că de fiecare dată când în vremurile care din fericire au trecut se pune problema unei măsuri favorabile luate de exemplu vizavi de guvernul de la Berlinul de Est această problemă se punea întotdeauna. Sigur că Bruxelles-ul trebuie să aibă o perspectivă foarte stringentă asupra felului în care se vor face alegerile, dar a risca, nu realizezi stabilizarea Republicii Moldova numai de frică de a ajuta eventual mi s-ar părea destul de peril și n-aș putea să cred că acesta este raționamentul preponderent la Bruxelles.

După ce, cu ocazia vizitei sale în Republica Moldova din ianuarie 2005 Traian Băsescu promisese că relațiile vor evolua cu pragmatism și prin evitarea problemelor istorice și de altă natură care îngreunează relațiile, de fapt, relațiile au decurs invers. Tare mă tem că o bună parte din vină totuși a fost de partea autorităților românești, așa spune mai degrabă a președintelui, care a trecut la o viziune nu pragmatică cum promisese ci dimpotrivă ideologică și chiar populistă asupra relațiilor cu Republica Moldova. Ceea ce s-a întâmplat a fost și exacerbarea atitudinii mai ales a președintelui moldovenesc Voronin care s-a văzut încolțit, așa spune așa, mai ales prin acea așa-zisă propunere la care s-a referit președintele Băsescu, care i-

ar fi făcut-o domnului Voronin în ceea ce privește reunificarea cu Republica Moldova înaintea aderării la Uniunea Europeană. Ca urmare, deci, și în Republica Moldova s-a recurs la câteva stereotipuri care țin de, hai să spunem, vocabularul și dicționarul stalinist și antiromânesc, clasa politică din Republica Moldova încercând să apere identitatea statală și identitatea proprie în relațiile cu România. Deci un fel de cerc vicios care a dus la o perioadă de lipsă de comunicare între cele două state, ba mai grav la o fază în care cele două state păreau să se certe, să spun așa, chiar și în fața instanțelor europene ba chiar și americane.

Vasile Botnaru: *Unirea e o marotă falsă sau într-adevăr Bucureștiul mai visează să-i cadă "para mălăiață" în brațe așa cum se pretinde la Chișinău?*

Anneli Ute Gabany: Unirea este o idee total falsă. De fapt nu a fost nutrită serios practic niciodată după declarația de independență a Republicii Moldova, și abia această marotă, cum spuneam a președintelui românesc actual, a creat iluzia total falsă și total ireală și irealistă că un lucru ar fi dorit, și în al-doilea rând posibil, pentru că vă spun foarte sincer că dacă cineva din Uniunea Europeană ar fi luat o astfel de propunere românească în serios România ar fi rămas, cum se spune, "de căruță" și ar putea să se uite la farurile din spate ale trenului Uniunii Europene. Deci este o problemă absolut falsă, fictivă și care nu a folosit nimănui. (*Transcriere APE*).

-- *Anneli Ute Gabany, ex-cercetator la Institutul pentru Relații Internaționale și Securitate de la Berlin (SWP).*

7. James Sherr: "Moscova și Tiraspolul vad Procesul de Integrare Europeană a Republicii Moldova ca o Contradicție cu Statul de Neutralitate". Panorama APE.

APE: Ar putea Moldova să se integreze în Uniunea Europeană menținând-și actualul statut de neutralitate?

James Sherr: Constat existența a unui grad îngrijorător de mare imprecizie în modul cum această chestiune importantă este discutată astăzi în Moldova. În primul rând, pare să existe o iluzie că după ce va fi încheiat un eventual acord cu privire la reconfirmarea sau recunoașterea neutralității talmacirea prevederilor acestuia va fi o decizie suverană a Republicii Moldova. Nu va fi așa. Neutralitatea, spre deosebire de statutul de țară nealiniată, reprezintă un statut codificat de dreptul internațional care se bazează pe tratate, iar aceste tratate trebuie să fie în mod adecvat înțelese și interpretate de către toți actorii relevanți. De obicei există și garanții ai statutului de neutralitate, există părți la asemenea tratate și obligații extrem de precise. Dar chiar și în acest caz, trebuie să fii conștient că interpretarea prevederilor statutului de neutralitate o va face statul mai puternic, or acesta nu este Republica Moldova, ci Rusia.

Din perspectiva istorică, există o varietate mare de forme de neutralitate, iar prevederile acestora întotdeauna au constituit rezultatul unor negocieri concrete și acorduri diferite în fiecare caz aparte. Acum este clar că din punctul de vedere al conducerii Moldovei nu există nici un fel de incompatibilitate dintre statutul de neutralitate și o posibilă aderare la Uniunea Europeană. Dar eu am mari dubii cu privire la faptul că alte părți interesate - conducerea de la Tiraspol și Federația Rusă - vad lucrurile în același mod. Pentru o asemenea diferență de optică există o explicație foarte concretă - astăzi Uniunea Europeană nu mai este doar o simplă organizație economică. Astăzi UE dispune și de o importantă dimensiune de securitate care este în consolidare continuă, ea are forte de menținere a păcii și o politică externă și de securitate comună care la mai multe nivele se întrepătrunde cu NATO. După discuțiile pe care le-am avut cu reprezentanții Tiraspolului, mi s-a creat o impresie fermă că ei vad procesul de integrare europeană a Republicii Moldova ca o contradicție cu statutul de neutralitate. De aceea, cred că este extrem de optimist și posibil chiar nerealist să mergi automat pe prezumția că o neutralitate de felul celui pe care Moldova o discută cu Tiraspolul și Moscova va permite Moldovei să continue procesul de integrare în Uniunea Europeană.

În al doilea rând, merita să ne întrebăm dacă nu cumva există riscul că statutul de neutralitate convenit cu Moscova va impune Moldovei să stopeze întregul proces de cooperare cu NATO? La urma urmei, astăzi

exista un cadru de cooperare si mecanisme concrete pentru avansarea acesteia: Moldova beneficiaza de asistenta NATO la mai multe nivele, Moldova participa la mai multe nivele in cadrul programului Parteneriatul pentru Pace care include programe de perfectionare a cadrelor, schimburi, exercitii, conferinte, consultari, transfer de expertiza etc. Or in viziunea principalilor interlocutori ai Moldovei, eu cred ca ei exclud continuarea unor astfel de forme de cooperare. Deci, trebuie sa fim foarte precisi atunci cand definim ce exact intelegem noi prin calitatea de non-membership in NATO, in conditiile in care principalii interlocutori ai Moldovei – cei de la Moscova si Tiraspol – percep orice forma de relatie cu NATO ca o violare a statutului de neutralitate.

Un al treilea aspect. De ce neutralitatea trebuie sa conduca la renuntarea de catre Moldova la fortele sale armate? Acest lucru nu a facut Finlanda in perioada Razboiului Rece. Finlanda, cu toate ca avea forte armate de dimensiuni relativ mici, si-a mentinut o doctrina de aparare robusta care se baza pe serviciu militar obligatoriu universal si ii permitea sa mobilizeze intreaga tara in 48 de ore. Elvetia, dupa cum se stie, are forte armate foarte puternice si eficiente capabile sa apere tara. Austria, intr-adevar, nu a avut forte armate impresionante, dar acest lucru s-a datorat faptului ca neutralitatea austriaca a fost garantata in perioada Razboiului Rece de asa-numita “balanta de teroare” si toata lumea intelegea ca violarea acesteia ar fi condus la un al Treilea Razboi Mondial in Europa. Deci, pot fi foarte usor puse la indoiala presupusele merite pentru care Moldova ar fi dispusa atat de usor sa renunte la fortele sale armate care intotdeauna au constituit un atribut de baza al unui stat suveran.

O intrebare la fel de importanta tine de reintegrarea cu Transnistria. Daca prin reintegrare se intelege crearea unui sistem politic, administrativ si birocratic in care Transnistria, desi cu o populatie de circa 12-13% ar avea un drept de veto asupra tuturor chestiunilor importante, atunci va trebui sa reformulam intrebarea. Si anume, va trebui sa ne intrebam in mod foarte franc “ce este mai important: pastrarea suveranitatii sau reintegrarea?”

Nu este doar cazul situatiei de astazi, dar aceasta intotdeauna a fost asa – conflictul ar putea fi solutonat foarte repede in cazul in care Moldova ar fi dispusa sa renunte la suveranitatea sa. Daca ar fi sa examinam detaliile propunerilor de reglementare a conflictului transnistrean care sunt discutate astazi, chiar si versiunile lor cele mai rezonabile, toate par a conduce in aceeasi directie, si anume spre abandonarea de facto a suveranitatii Republicii Moldova. De aceea, cetatenii Republicii Moldova trebuie sa decida ce este mai important in circumstantele de astazi: mentinerea suveranitatii sau un acord de reintegrare cu costul pierderii suveranitatii. Este o intrebare fundamentala pentru tara.

Cat de realist credeti ca este obiectivul fixat de Presedintele Voronin pentru obtinerea in viitorul Acord dintre Moldova si Uniunea Europeana a unei perspective de aderare a Moldovei la UE?

James Sherr: Stabilirea unui asemenea obiectiv ambitios de catre Presedintele Voronin este un lucru foarte pozitiv care in principiu trebuie incurajat. Problema este ca realizarea lui va depinde in foarte mare masura de insusi capacitatea Moldovei de a intelege si de a intruna anumite standarde si criterii, fara de care nu se vor putea realiza progrese reale. Or la acest capitol, in Europa exista o atitudine destul de sceptica, pe care eu o impartasesc, ca majoritatea membrilor actualului establishment politic moldovenesc pe deplin inteleg de ce este cu adevarat nevoie si dau dovada de suficient angajament si vointa pentru a promova transformari profunde in Moldova. Tara in continuare are un sistem de luare a deciziilor extrem de personalizat si personificat, o justitie slaba, vulnerabila si usor de compromis, institutii slabe in care populatia are foarte putina incredere, mecanisme de implementare a legilor care nu functioneaza eficient si depind prea mult de interesele inguste a unor persoane sau grupuri. Cu alte cuvinte, intregul sistem este construit pe o retea post-sovietica de intelegeri foarte arbitrare si personificate dintre indivizi, grupuri si fractiuni, ceea ce este contrar modului de functionare a UE si direct contrar sistemului necesar pentru castigarea increderii din partea Uniunii Europene si investitorilor europeni. Deci, eu cred ca in primul rand Moldova ar avea nevoie de o revolutie la nivelul mentalitatilor si a modului de gandire, care ar putea sa necesite si o reimprospatare si modernizare a elitelor politice. Fara aceasta, cred ca va fi foarte greu de avansat hotarat catre realizarea obiectivelor ambitioase stabilite de conducerea tarii in raport cu UE.

-- James Sherr, Directorul Programelor Rusia/Eurasia, Institutul Regal de Relații Internaționale – Chatham House, Londra. A consemnat Lina Grău, coordonator pe comunicare, APE.

8. Dmitrii Danilov: „Moscova se simte suficient de confortabil în situația menținerii actualului status quo în Transnistria”. Panorama APE.

APE: Recent au fost lansate negocierile pentru un nou cadru bilateral dintre Uniunea Europeană și Federația Rusă. De ce are nevoie Moscova de un nou acord cu UE?

Dmitrii Danilov: În primul rând, pentru că cel vechi este deja depășit. Acordul de Parteneriat și Cooperare a fost elaborat în 1994 și a intrat în vigoare în 1997 și nu mai poate fi considerat un instrument eficient de lucru. În acest răstimp s-a schimbat atât Rusia, cât și – într-o măsură chiar mai mare – UE. Astfel încât s-a ajuns în situația în care Rusia și UE trebuie să-și elaboreze un nou cadru normativ al relațiilor sale și să se determine nu doar în ceea ce privește direcțiile de cooperare, dar și acțiunile concrete care urmează a fi întreprinse. Cel puțin la etapa de început a negocierilor, abordările de principiu ale Rusiei și cele ale Uniunii Europene nu coincid.

Rusia își dorește să depășească etapa declarațiilor și să colaboreze cu UE acolo unde există interese comune. Și asemenea zone ar fi destule. Dacă în domeniul economiei colaborarea noastră este destul de intensă și toate aspectele sunt clare, în alte domenii – cum ar fi securitatea externă și internă – este evident că mecanismele conlucrării nu au fost elaborate și aceste noi mecanisme trebuie să țină cont de imperatiile lumii moderne. Parteneriatul strategic pe care îl dorim construit cu UE, repet, nu ține de domeniul declarativ și are la bază câteva lucruri foarte clare și simple: determinarea comună a obiectivelor strategice, elaborarea de programe pentru atingerea acestor obiective strategice și elaborarea mecanismelor de realizare a lor pe întreaga verticală decizională. Si nu este foarte clar în acest moment în ce măsură Rusia și UE vor reuși să soluționeze conceptual problemele edificării reale ale unui asemenea parteneriat strategic real. Eu cred că negocierile vor fi destul de dificile și de durată.

În ce măsură credeți că subiectul conflictelor înghețate din spațiul post-sovietic este – sau nu – o piatră de încercare în calea acestor negocieri?

Dmitrii Danilov: În primul rând ar fi de menționat că la acest capitol există o bază politică solidă pentru cooperarea dintre Rusia și UE. Părțile au subliniat de mai multe ori nevoia conlucrării în reglementarea conflictelor înghețate. Lipsa unor mecanisme de cooperare echitabile dintre Rusia și UE face însă extrem de dificilă colaborarea în domenii concrete în sfera conflictelor înghețate. În plus, Rusia este îngrijorată că mecanismele de reglementare existente ar putea fi dezechilibrate și slăbite, pentru că există anumite amenințări în acest sens.

Pe de altă parte, Rusia înțelege foarte bine că rolul UE în afacerile internaționale și în sfera securității europene, dar și în relațiile cu țările din cadrul Politicii Europene de Vecinătate este în creștere. UE, în pofida problemelor găsirii unității politice în interiorul său, totuși a ajuns la un asemenea nivel de dezvoltare încât în anumite situații pur și simplu nu poate să nu acționeze. O primă situație de acest fel a fost revoluția portocalie din Ucraina. Și Rusia trebuie să țină cont de acest factor. Vrem sau nu, dar la modul obiectiv rolul UE crește. Ceea ce înseamnă că, vrem sau nu vrem, trebuie să căutăm mecanisme de conlucrare, pentru că altfel nu doar vom avea probleme în zonele de conflict, dar aceste probleme vor avea un impact puternic asupra caracterului general al relațiilor Rusia-UE și în acest caz ne-am putea îndepărta de zona de conlucrare spre una de opoziție, așa cum a fost în cazul Kosovo.

Evident că în prezent nimeni nu este interesat de asemenea evoluții și Rusia își dorește, ca niciodată, să găsească căi obiective nu de aplanare provizorie, ci de reglementare definitivă a conflictelor. Rusia este profund interesată de o asemenea reglementare și UE în acest caz este un partener firesc.

În ultimul timp se vorbește tot mai des despre faptul că reglementarea în comun a conflictelor înghețate, în special a celui din Transnistria, ar putea fi un teren solid pentru apropierea pozițiilor și îmbunătățirea

relațiilor dintre UE și Rusia. Ce poate câștiga Rusia de pe urma unei eventuale reglementări a conflictului din Transnistria?

Dmitrii Danilov: Mulți critici au declarat în trecut, dar și acum o spun, că Rusia folosește situația din zonele conflictelor înghețate ca instrument pentru obținerea propriilor scopuri politice. Și această critică de cele mai multe ori era argumentată. Dar acum situația se schimbă. Noi nu mai suntem interesați de folosirea conflictelor în calitate de instrumente politice. Și asta pentru că rezolvând o problemă politică de moment, pe termen lung primim o reacție de respingere. Rusia s-a schimbat și nu mai vrea să meargă pe calea unei cooperări forțate. Posibilitățile ei economice au crescut și noi suntem interesați să construim cooperarea cu partenerii din CSI anume pe această bază și să fortificăm pe acest fundament procesele integraționiste din acest spațiu. Iată de ce suntem extrem de interesați de reglementare.

Iar construcțiile ipotetice de genul „Haidеți să menținem conflictul pentru ca Moldova să nu adere la UE” cred că nu pot fi utilizate de niciun politician cu mintea lucidă, măcar și pentru faptul că devine evident că aspirațiile europene ale Georgiei și Moldovei nu se vor realiza în viitorul apropiat. Obținerea calității de membru al UE pentru aceste țări este, în cel mai bun caz, un proces de foarte lungă durată și de o perspectivă istorică îndepărtată. După eșecul referendumului din Irlanda în UE se vorbește din mai des despre faptul că extinderea de mai departe este imposibilă.

În aceste condiții, este sau nu neutralitatea Republicii Moldova o platformă importantă pentru reglementarea conflictului transnistrean?

Dmitrii Danilov: Parerea mea este că în mod obiectiv orice, subliniez, orice schimbare a statutului în această situație este o piedică substanțială în reglementarea problemei moldo-transnistrene. Indiferent dacă ar fi o decizie legată de potențiala calitate de membru NATO sau invers. Orice schimbare de statut este contraproductivă. Cred că ordinea priorităților ar trebui să fie alta – mai întâi reglementare și abia apoi schimbarea statutului.

Desigur că Rusia este interesată ca Moldova să fie neutră și astfel să nu devină parte a procesului de extindere a NATO, deoarece extinderea NATO, din punctul de vedere al intereselor Rusiei, este o provocare serioasă – nu atât militară, cât politică. Iată de ce, în mod evident, Rusia susține ideea menținerii de către Moldova a statului de neutralitate. Dar nu cred că în acest caz politicienii ruși sunt cei care fac presiuni. Am impresia că în interiorul Republicii Moldova există argumente destule pentru menținerea statutului de neutralitate și în acest caz politica legării mâinilor la spate, cu atât mai mult din exterior, ar fi absolut nemotivată.

În ultimul timp la Chișinău sunt dese delegațiile din Federația Rusă. Una din cele mai spectaculoase a fost cea a președintelui Comitetului pentru relațiile cu CSI din Duma de Stat, Aleksei Ostrovskii, care a vorbit la Tiraspol despre o posibilă federație dintre Moldova și Transnistria, cu drept de veto pentru deputații transnistreni, susținând în același timp că reprezintă poziția consolidată a Moscovei.

Dmitrii Danilov: Dacă e să fiu sincer, îmi vine greu să cred că Moscova are în acest moment o poziție consolidată a elitei politice în ceea ce privește conflictul moldo-transnistrean. Am mai spus – există interes pentru reglementare și se caută soluții optime. Dar, pe de altă parte, Moscova se simte suficient de confortabil în situația menținerii actualului status-quo. Poate că nu este varianta cea mai bună, dar în acest moment este suficient de confortabilă pentru Moscova – atât în relațiile cu Moldova și Transnistria, cât și cu partenerii occidentali, dar și în interiorul CSI. Deocamdată nu-mi dau seama cum pot fi combinate aceste două poziții – o situație destul de confortabilă în cazul menținerii status-quo-ului pe de o parte, iar pe de altă parte dorința obiectivă de a ajunge la o reglementare.

Sunt convins că problema moldo-transnistreană este una soluționabilă. Aici mai există și multe alte conexiuni importante pentru Rusia – Tratatul FACE, relațiile generale dintre Rusia și UE și altele. Ați menționat corect că reglementarea conflictului poate fi un factor de apropiere dintre Rusia și UE și o platformă de elaborare a modelului de conlucrare. Desigur că poate fi. Dar se poate întâmpla și invers... Iată de ce lucrurile nu sunt chiar atât de simple și nu aș fi foarte optimist în ceea ce privește o apropiată rapidă răsturnare de situație în cazul Transnistriei.

Ar putea fi, în opinia Dvs., schimbarea elitelor politice din Transnistria un factor pentru obținerea reglementării?

Dmitrii Danilov: Aici sunt două aspecte. Primul ar fi gradul de încredere existent între actualele elite politice din Transnistria și cele din Moscova. Dacă o asemenea încredere nu există, din anumite motive, atunci Moscova cred că ar fi interesată de schimbarea configurației forțelor politice. Al doilea aspect ține de situația internă – în ce măsură elitele politice actuale și echipa din fruntea Transnistriei reflectă dorințele și aspirațiile populației din regiune. Dacă elitele sunt susținute de populație, din partea Moscovei ar fi incorect să se gândească la orice fel de schimbare de liberi. Cred că e imposibil, în opinia mea.

În perspectiva alegerilor parlamentare din 2009, pe ce segment al elitei politice moldovene credeți că poate miza Moscova?

Dmitrii Danilov: Moscova mizează pe mai multe forțe politice reale care există în Republica Moldova. Dacă configurația politică se va schimba, Moscova va fi interesată să conlucreze cu forțele care se vor afirma. Singura problemă reală foarte serioasă este că politicienii ruși dintotdeauna au evitat să susțină opoziția din țările partenere din CSI. Din mai multe conșiderente. În primul rând pentru a nu prejudicia procesele integraționiste de consolidare a spațiului CSI, iar, pe de altă parte, o susținere a opoziției în afară ar fi însemnat necesitatea unor pași similari în interiorul sistemului politic rusesc.

Dacă va avea loc o reconfigurare a forțelor politice în interiorul Moldovei, Rusia va ține cont de acest factor. Dar nu cred că Moscova va depune eforturi foarte mari pentru a apăra interesele, de exemplu, a Partidului Comunistilor. Totuși, cred că trebuie să ne grăbim, dacă ne dorim în mod real să obținem progrese importante în reglementarea transnistreană, pentru că o posibilă schimbare a liderilor politici peste un an, în orice caz, va înrăutăți șansele. Vin oameni noi, cu programe noi, trebuie stabilite noi contacte, căutați negociatorii... În orice caz, lucrurile se vor complica. Trebuie acum să ne gândim cum să folosim la maxim resursa politică existentă timp de un an. Chiar dacă o soluționare definitivă este puțin probabilă, în acest răstimp am putea schița o cale pentru reglementare.

--Dmitrii Danilov, Directorul de Programe Securitate Europeană a Institutului Europa a Academiei de Științe a Rusiei. A consemnat Lina Grău, coordonator pe comunicare, APE.

9. Argumente Pro și Anti-NATO în Moldova. Radu Gorincioi. Unimedia. 27.06.2008.

În ultimul timp în mass media din Moldova problematica securității naționale obține o rezonanță din ce în ce mai mare. Tot mai mulți cercetători, comentatori și politicieni încearcă să răspundă la întrebarea: este sau nu fezabil statutul de neutralitate al Republicii Moldova? Referitor la această întrebare și-a precizat poziția și Președintele statului. Într-un stat democratic, atât argumentele pro-NATO, cât și argumentele anti-NATO au dreptul la viață. Ceea ce este comun însă adeptilor acestor două curente este faptul că ambele recunosc Alianța Nord-Atlantică drept principala organizație politico-militară și de securitate din acest areal geografic. Altfel spus, în prezent nu există o alternativă viabilă de asigurare a securității în afara aderării sau a colaborării cu NATO. Indiferent care ar fi procentul celor care susțin și a celor care se opun aderării Moldovei la NATO, problema se reduce de fapt la lipsa unor strategii coerente de politică externă și securitate națională. Cu toate acestea, procentul celor ce susțin aderarea Moldovei la NATO este mai mare la noi decât în Ucraina și aproximativ egal cu cel existent în momentul declanșării procesului de integrare euro-atlantică în Slovenia sau alte state.

Prin această analiză nu voi încerca să conving pe nimeni despre necesitatea aderării la NATO. Aș dori însă să fac o delimitare între argumentele și pseudo-argumentele invocate de unii comentatori. Principalul argument al celor care se opun aderării în perspectivă a Republicii Moldova la NATO se rezumă la *imposibilitatea reglementării diferendului transnistrian*. Cu alte cuvinte, conducerea a stabilit drept prioritatea nr.1 reintegrarea teritorială, subordonând acesteia vectorul politicii externe și concepția națională de securitate. În acest sens, Președintele Voronin afirma în ziarul Der Standard: *«Avînd în vedere situația geopolitică în care se află Moldova, toți conștientizează faptul că cel mai bine nouă ne convine neutralitatea. Și, în primul rînd, în legătură cu problema transnistriană.*

Or, acest argument și-a demonstrat deja ineficacitatea, Federația Rusă rămânând a fi singurul stat care nu recunoaște și nu respectă neutralitatea Moldovei, stipulată încă în 1994 prin articolul 11 al Constituției. Să admitem că de dragul neutralității, Moscova va accepta totuși să-și retragă forțele sale militare din Transnistria, cerând elitei separatiste de la Tiraspol să accepte reunificarea cu partea dreaptă a Nistrului. Va fi acesta un stat viabil? În toți acești ani, în stânga Nistrului a crescut și s-a format în spiritul propagandei MGB-ului de la Tiraspol o generație ostilă ideii de conviețuire în cadrul Moldovei, refractară procesului de integrare europeană, democrației, drepturilor omului și libertății. Astfel, din punct de vedere politic, economic, educațional, mediatic, etc. regiunea transnistriană este puternic dependentă de Rusia. Tinerii transnistreni își văd viitorul împreună cu Rusia, în timp ce părinții acestora muncesc în prezent în calitate de cetățeni ruși în diferite regiuni ale Rusiei. În aceste condiții, întrebarea este cum intenționează să asigure conducerea Moldovei reunificate integrarea practică a acestei regiuni? Din cele cinci grupuri de lucru, convenite la întâlnirea Voronin-Smirnov s-au reunit doar trei, care însă nu au putut adopta nici un proiect comun concret până în prezent. Cât timp teritoriul controlat de Chișinău nu va fi destul de atractiv din punct de vedere politic și economic, elitele din regiunea transnistriană vor căuta să mențină relații directe cu Moscova, Kievul, Brussel-ul, etc. Or, pentru a deveni atractivă, Republica Moldova trebuie să devină prosperă, stabilă și predictibilă. Aceste obiective nu pot fi atinse fără o asociere la Uniunea Europeană și aprofundarea cooperării cu NATO.

Am ajuns astfel la cel de-al doilea argument vehiculat frecvent în Moldova: *aderarea Moldovei la UE nu este condiționată de aderarea la NATO*. Cei care susțin acest lucru au în fond dreptate. Nu există nici un Tratat european, ce ar stipula această obligativitate. Totuși, cei care au citit vreodată articolul 5 al Tratatului de la Washington înțeleg foarte bine că prin acesta Alianța și-a stabilit foarte clar aria sa de responsabilitate – asigurarea securității europene și a arealului Atlanticului de Nord. Astfel, statele Uniunii Europene, membri NATO sau neutre, consideră Alianța Nord-Atlantică drept garantul securității lor. Indiferent dacă participă sau nu în structurile politico-militare ale Alianței, statele europene contribuie în mod individual și colectiv la menținerea păcii și securității în lume. Printre acestea, unele state neutre precum: Austria, Finlanda, Suedia ș.a. au bugete militare mult mai mari decât multe state-membre NATO. Respectiv, acestea participă activ în misiuni de menținere a păcii în majoritatea focarelor de conflict sau în misiuni de stabilizare post-conflict, sub comanda NATO sau a UE, fără a considera neutralitatea lor drept obstacol.

Mai mult, odată cu integrarea Uniunii Europene Occidentale în UE și a dezvoltării Politicii Europene de Securitate și Apărare, Uniunea Europeană însăși este pe punctul de a deveni o organizație politico-economică, de securitate și apărare. Prin intermediul Comitetului său Militar, Celulei de Planificare, Grupului Vest-European de Armamente, Centrului Situațional, precum și prin crearea forțelor multinaționale europene - EUROCOP (Corpul European), EUROFOR (Forța Europeană de Uscat), EUROMARFOR (Forța Maritimă Europeană), Grupul aerian European, Divizia Centrală Multinațională ș.a. Uniunea Europeană poate îndeplini în prezent: misiuni umanitare și de salvare, misiuni de menținere a păcii și misiuni de gestionare a crizelor și de impunere a păcii.

Fără a avea pretenția de a înlocui NATO, UE își va putea pune mai eficient în aplicare dimensiunea sa de politică externă, securitate și apărare odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona. Misiunile europene de menținere a păcii și stabilizare post-conflict din Chad, Congo, Bosnia, Albania, Macedonia sau Kosovo reprezintă o mărturie clară a funcționalității dimensiunii de securitate și apărare în cadrul UE. Tratatul din 1992 privind Uniunea Europeană stipulează foarte clar că: „*Politica externă și de securitate comună înglobează toate problemele referitoare la securitatea UE, inclusiv stabilirea, în perspectivă, a unei politici de apărare comune, care ar putea conduce, în viitor, la o apărare comună*”. Cu alte cuvinte, UE urmărește să-și completeze dimensiunile politică și economică cu cele de securitate și apărare.

Dacă avem în vedere această traiectorie de dezvoltare pe care UE a parcurs-o din 1992 până astăzi, ar trebui să conchidem că procesul de integrare europeană a Moldovei ar contraveni din nou neutralității Moldovei. Pentru alte state membre sau aspirante la UE și NATO, nu există nici o problemă deoarece, acestea își subordonează interesului lor strategic interesele conjuncturale.

Conducerea Moldovei consideră că, în prezent, conjunctura politică internă și internațională cere promovarea neutralității drept principiu fundamental al politicii externe și de securitate națională. Președintele Moldovei afirmă în acest sens că „*ar fi greșit (să credem – n.a.) că noi putem avea vreo influență asupra politici europene geostrategice sau asupra lumii. Nu cred ca intrarea noastră în NATO va conduce la o eficientizare vizibilă. NATO funcționează bine și fără Moldova*”. Putem observa în această afirmație o greșeală logică evidentă. Conducerea Moldovei pornește de la premisa că scopul aderării Moldovei la NATO ar fi (prin absurd) creșterea eficienței acestei organizații. În realitate, scopul unei eventuale politici de integrare euro-atlantică ar fi inversul: eficientizarea politicii naționale de asigurare a securității, prin implementarea și racordarea la standardele NATO, reforma sectorului de securitate și apărare, obținerea asistenței financiare, logistice și militare și a unor garanții externe privind frontierele, reintegrarea regiunii transnistrene, retragerea trupelor rusești din Transnistria și respectiv asigurarea securității naționale. Prin urmare, argumentul invocat mai sus se dovedește a fi la fel de fals ca și primul.

Cel de-al treilea pseudo-argument, pe care îl promovează promotorii neutralității se reduce la *compararea Republicii Moldova cu situația geopolitică și geostrategică a altor state neutre din Europa*. Falsitatea acestuia este evidentă, deoarece nici unul din statele neutre din Europa nu se confruntă cu problema secesionismului, a instabilității politice, economice și puternicii presiuni rusești. Amplasarea geopolitică a fiecăruia din cele cinci state-neutre este total diferită, dar cu mult mai avantajoasă celei a Republicii Moldova. Proclamarea neutralității lor a avut loc în contexte istorice diferite, urmărind scopuri politice clare și beneficiind de garanții externe pentru realizarea acestora. Nivelul lor de dezvoltare economică și puternica atractivitate investițională a acestor state se datorează prezenței lor UE și în imediata vecinătate a NATO. Acestea nu au dispute teritoriale cu vecinii și nici un astfel de potențial intern destabilizator precum țara noastră – ce emană riscuri și amenințări la adresa securității regionale. Din aceste și alte rațiuni politice, economice și sociale, elitele politice din Republica Moldova ar trebui să conștientizeze și să promoveze cu fermitate vectorul aprofundării relațiilor Moldovei cu NATO. [...].

-- Radu Gorincioi, *Analist pe probleme de securitate*

<http://www.unimedia.md/index.php?mod=home&hmod=interviewbyid&id=64>

10. Absența Moldovei din GUAM Desăvârșește Izolarea Diplomatică a Țării. Radu Gorincioi. Info-Prim Neo. 03.07.2008.

Absența conducerii de vârf a Republicii Moldova la Summitul GUAM de la Batumi denotă dezinteresul Chișinăului față de această organizație regională. Este un mesaj puternic adresat, în primul rând, Rusiei. În acest mod, Moldova se izolează tot mai mult de statele vecine, acționând contrar politicii de bună vecinătate și cooperare regională, promovată de Ucraina, Georgia, România etc.

Refuzul participării șefului statului sau a prim-ministrului la acest summit trebuie interpretat prin prisma negocierilor intense pe care Chișinăul le poartă cu Moscova pe parcursul ultimului an. Moldova s-a distanțat continuu de Ucraina și România, mizând exclusiv pe Rusia în procesul de negocieri în problema transnistreană. Cu toate acestea, Kievul deține pârghii importante de presiune asupra regimului de la Tiraspol, iar România reprezintă principala cale de acces spre piața europeană și un avocat natural în cadrul UE și NATO. În același timp, absența cel puțin a ministrului moldovean de externe la lucrările Summitului constituie o gafă diplomatică majoră, ce ar putea afecta relațiile bilaterale ale Chișinăului cu Kievul și cu alte state din regiunea GUAM. Având în vedere faptul că unul dintre subiectele centrale ale întrevederii miniștrilor de externe din țările GUAM a fost aspirația europeană a statelor membre GUAM, dezinteresul Chișinăului față de această organizație se poate dovedi contraproductiv pentru procesul de integrare europeană a Moldovei, în pachet cu Ucraina.

Deși GUAM nu a reușit să se afirme încă ca o organizație regională viabilă, aceasta se datorează în mare parte inconsecvenței politice a statelor-membre, inclusiv a Moldovei. Cu toate acestea, potențialul GUAM este destul de mare, în special în asigurarea securității energetice a statelor-membre și în dezvoltarea

infrastructurii de transport feroviar și rutier în regiune în cadrul coridoarelor est-europene. E binecunoscut faptul că GUAM este interesantă pentru occident, în primul rând, în calitate de coridor de tranzit pentru transportarea resurselor energetice din Asia Centrală către Europa. Interesul UE și SUA față de regiunea GUAM va crește pe măsură ce sporește concurența internațională pentru resursele de gaze naturale și petrol din Marea Caspică.

Activizarea participării Moldovei în cadrul GUAM ar trebui axată pe anumite proiecte concrete. Până în prezent, Chișinăul nu a reușit să exploreze avantajele pe care le deține în calitate de țară-tranzit ce asigură transportul prin gazoductele sale a circa 17% din necesarul de gaze naturale a statelor europene. Astfel, conducând o politică de obediență față de Rusia, autoritățile moldovene reduc cu mult posibilitățile de negociere în asigurarea securității energetice, independenței politice și atractivității investiționale.

-- Radu Gorincioi, *Analist pe probleme de securitate.*

<http://info-prim.md/?a=10&nD=2008/07/03&ay=15954>.

La același subiect, vezi Declarația în Parlament a deputatului Vlad Filat, în legătură cu refuzul președintelui Voronin de a participa la Summitul GUAM www.jurnal.md/article/7601